

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ІСТОРІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

СТАВЛЕННЯ ДО СЕКСУ У РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 231-М групи
Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Психологія
Вікторія ІВАНОВА

Керівник д.психол. н., професорка
Віталія ШЕБАНОВА

Рецензент к.психол.н., провідна
фахівчиня соціально-психологічної
служби ХДУ Світлана РЕВЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАНОВЛЕННЯ УЯВЛЕНЬ ДО СЕКСУ	7
1.1. Теоретичні узагальнення досліджень щодо поняття сексу у науковій літературі	7
1.2. Сексуальна культура та сучасність	9
1.3. Сексуальне здоров'я	12
1.4. Психосексуальний розвиток в осіб юнацького віку	16
1.5. Психосексуальний розвиток в осіб зрілого віку	19
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЯВЛЕНЬ ДО ТЕМИ СЕКСУ У РІЗНИХ ПОКОЛІННЯХ	22
2.1. Характеристика вибірки, етапів та методів дослідження	22
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження	22
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	71
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету	71
Додаток Б. Авторський психодіагностичний комплекс методик дослідження ставлення до сексу та сексуальності	72

ВСТУП

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства, внаслідок лібералізації етичних норм та розповсюдженості інформації через ЗМІ, відбувається зміна ставлення щодо сексу, переконструювання сексуальних міфів і трансформація сексуальної поведінки.

Л.Гридковець, О.Петрунько, Д.Романовська, С.Яшник досліджували проблеми формування психосексуальної культури в юнацькому віці. У працях М.Ганіна, М.Купер, Т.Резер, Дж.Сантелі, О.Сечейко, К.Янк, відмічається, що сексуальна активність сучасної молоді у все більшому ступені набувають рис девіантності, агресивної спрямованості, адже у юнацькому віці, щоб досягти сексуальної близькості, часто використовуються засоби спокуси, такі як алкоголь, наркотики, примушування, словесні залякування тощо.

На основі синтезу критеріальних моделей психосексуального розвитку Дж.Банкрофта, М.Кле, О.Сечейко В.Пісоцького було зроблено висновок, що найбільш оптимально розвиток системи сексуальних уявлень особистості про себе можна діагностувати за трьома компонентами – когнітивним, емоційним і поведінковим. Когнітивний компонент характеризує сексологічну компетентність людини, тобто сформованість теоретичної системи знань про феномен сексуальності та уявлення про себе як еротично-привабливу особу (сексуальна ідентичність). У контексті емоційного компонента визначено такі сексуальні емоційно-оцінні переживання, як самооцінка, прийняття міри адекватності власної сексуальності та здатність індивіда цінувати свої переваги. Поведінковий компонент розкриває готовність людини до виконання певних дій у відповідних сексуально спрямованих життєвих ситуаціях.

Вивчення системи сексуальних уявлень особистості здійснювався в контексті системи знань про сексуальність та переживань відповідних поведінкових проявів. Аналіз наукових джерел виявив що поза увагою дослідників залишилися питання відмінностей серед осіб юнацького та зрілого віку зумовили вибір теми магістерського дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота написана в межах ініціативної теми кафедри психології факультету психології історії та соціології Херсонського державного університету «Особистісні та ситуаційні ресурси особистості в умовах життєвої та суспільної кризи» (державний реєстраційний номер 0119U103458).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, експериментальному вивченні ставлення до сексу серед осіб юнацького та зрілого віку

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати психологічні підходи до вивчення проблеми особливостей ставлення до сексу людей юнацького віку та зрілого віку;
- 2) емпірично дослідити відмінності ставлення до сексу у різних поколіннях.

Об'єкт дослідження – ставлення до сексу в осіб різних поколінь.

Предмет дослідження – вивчення особливостей ставлення до сексу у осіб юнацького та зрілого віку.

Методи дослідження:

- 1) теоретичні методи: аналіз наукової літератури, гіпотез, узагальнення, порівняння матеріалу;
- 2) емпіричні: створена авторська анкета «Дослідження особливостей уявлень та ставлення до сексу».

Наукова новизна полягає у тому, що:

- уперше системно досліджено і здійснено порівняння відносно уявлень і ставлення до сексу у різних поколіннях;
- поглиблено й уточнено змістовий контекст понять «секс», «сексуальність», «психосексуальний розвиток», «детермінанти сексуальних уявлень»;
- подальшого розширення набула система знань щодо сексуальних уявлень та їх детермінанти.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання отриманих теоретичних і емпіричних результатів для читання лекційних курсів «Психологія статі та сексуальності», «Сімейна психологія», «Психогігієна», «Соціальна психологія» та ін., для студентів спеціальностей «Психологія» та «Практична психологія».

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукової роботи презентувалися на VI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів та студентів (м.Херсон, 22 квітня, 2021 р.); XI Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Молодь у психології: Етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія» (м. Суми, 22-23 квітня 2021 р.). Результати дослідження обговорювалися на засіданні кафедри психології Херсонського державного університету (протокол № 3 від 04.10.2021 р.) та були представлені в чотирьох наукових публікаціях

Публікації: основні результати опубліковано у чотирьох наукових працях (із них три статті та одне авторське свідоцтво) [43].

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена логікою дослідження і складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел нараховує 44 робіт українських та зарубіжних авторів.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

1.1. Теоретичні узагальнення досліджень щодо поняття сексу у науковій літературі

У сучасному довідниках здебільшого ототожнюють поняття «секс» та «сексуальні стосунки». Б.М.Ворник зазначає, що: «сексуальні стосунки – це сукупність соціальних, психічних, тілесних процесів та взаємин, пов'язаних із появою а також задоволенням статевого потягу» [4, с. 235]. Синонімами до цього визначення є сексуальне життя, статева активність. Такі стосунки, детерміновані статевим потягом (біологічною потребою), що розвивається на базисі дозрівання ендокринної системи організму та інстинкту продовження роду [4, с. 267].

Зокрема секс ототожнюють як метод чи інструмент для досягнення інших людських потреб, що пов'язан першочергово не з життєво важливими фізіологічними завданнями. М.Кляйн у своїй роботі зазначав, що секс для багатьох є компонентом кохання [33]. Г.Ф.Келлер зазначав, що секс є індикатором близьких зв'язків. Е.Німм, В.Шутц, Р.Валгма та багато інших відносять інтимність до потреб і умов приєднання людини до соціальної групи. Секс як тісна психологічна комунікація відбивається в роботах І.Тартаковської. Секс як високий рівень довіри, емоційне ставлення до іншого та функція невербальної комунікації трактується за М.З.Паттерсоном. Ідея стосовно того, що сексуальні відносини входять до певних стадій розвитку особистості, належить Е.Еріксону [34, с. 90].

На думку Зб.Лев-Старовича, статева потреба є не тільки біологічною а ще й нерозривно пов'язана з психічними, соціальними та духовними потребами. До таких саме відносять поняття любові, зв'язку, безпеки, почуття власної цінності [5, с. 164 – 165].

За думкою Гідденса сучасні уявлення про сексуальність багато в чому визначаються тим моральним, соціальним і психологічним значенням, яке надавали йому попередні покоління [14].

Цікаву та важливу зміну стосовно сексуальної сфери життя можна спостерігати у останніх тенденціях сексуально-еротичної поведінки. Зрушення полягають у тому, що нове ставлення до цієї частини життя людини не залежить від біологічного значення процесу, тобто більше не базується на головному завданні репродуктивної функції. Така емансипація, пов'язана з продовженням роду, спричинена різними факторами.

Наразі більша частина суспільства свідомо сприймає й використовує сексуальність не лише задля дітонародження. Вона не має потреби у легітимізації і є самоцінною.

Однак є й негативні наслідки лібералізації статевої моралі. Зокрема на цьому акцентують увагу медики, фіксуючи такі зміни, як: зростання кількості абортів і збільшення діагностованих венеричних захворювань серед підлітків [35].

Як наслідок, відстежується збільшення безплідних молодих подружніх пар, через що нерідко трапляється розірвання шлюбів.

Хоч преса та засоби масової інформації активно піклуються про сексуальну освіту та обізнаність, а саме застерігають аудиторію від незахищеного статевого акту, попереджають про наслідки небезпечного сексу, проституції тощо, вони не освітлюють соціальні і моральні сторони сексуальності. Саме тому сьогодні тем, що транслює телебачення про СНІД і гомосексуалізм, недостатньо для того аби сформувані вірну сексуальну культуру та стратегію сексуального виховання [35, с 94].

Г.Келлі у своїх роботах, стверджував, що за сучасних умов існування суспільства, через його довготривалий еволюційний розвиток,

сексуальна активність повинна приносити задоволення та пізнання партнера [6].

На перший погляд, може здатися, що становлення системи сексуальних уявлень особистості, пов'язано лише із задоволенням потреб статевого характеру, але насправді вона набагато ширше. Так, окрім біологічних якостей партнерів, необхідних для продовження роду є ще сексуальна привабливість і отримання оргазмічних відчуттів із конкретним партнером.

Через недостатнє приділення уваги з боку психологічної та практичної науки до психосексуального розвитку особистості в умовах сучасної соціалізації, призводить до видозмінення та викривлення змістовного контексту поняття «секс», «сексуальність». Як наслідок, через відсутність певних сексологічних знань, збільшується наявність ризикованих сексуальних стосунків, частих випадків небажаної вагітності, а також загальному порушенню сексуального здоров'я населення.

1.2. Сексуальна культура та сучасність

Аналізуючи наукову літературу, ми відмітили, що сексуальні цінності в Україні суттєво змінилися починаючи з кінця 1960-х – 1970-х років. Час так званої сексуальної революції, сприяв підніманню певної низки соціальних обставин, включаючи: подвійні стандарти у гендерній моралі; статевий розподіл праці; наявності у суспільній свідомості розподілу жінок на тих хто у шлюбі або готовий до нього та тих хто є «нечистими» (проститутки, наложниці тощо). Розвитку і розповсюдженості цього процесу, сприяли наступні фактори: боротьба жінок за свої права, більша відкритість у суспільстві як при обговоренні теми сексу, так і загалом в його проявах, доступність протизаплідних засобів, тощо.

В.Кравець, до позитивних тенденцій сексуальної революції відносить: «прорив інформаційної блокади; збільшення корисних досліджень у питаннях статі та сексуальності; популяризацію статевої освіти; позбавлення пригноблення особистості.» [32].

Із позитивних змін можна відмітити те, що молодь, стала відвертішою стосовно теми сексу – це у свою чергу, сприяє збільшенню задоволеності сексуальним життям населення. Помітні зміни також у сексуальних установках та поведінці: сучасне суспільство здатне сприймати вже не один стандарт сексуальної поведінки, а й їх багатоманітність.

І.С.Кон, відмічає, що під впливом сексуальної революції змінилася і система сексуальних цінностей: «1. сексуальність включається в систему індивідуальних та особистих цінностей; 2. секс, перестав слугувати лише «інструментом» продовження роду, у все більшій мірі робиться акцент на отриманні задоволення та самоствердженні; 3. молодь є більш толерантною до діапазону у виборі сексуальних відносин; 4. відбулася «ресексуалізація» жінок, яка сприяла зростанню прояву сексуальності та ініціативи у розвитку стосунків; 5 відбуваються зміни у сфері сексуальної моралі – вона стає більш гнучкою і реалістичною для сьогодення; 6 сексуальність, відокремлюється від шлюбу і репродукції, і набуває важливого значення як у житті чоловіків, так і жінок, разом із цим, зростають у молодого покоління очікування і вимоги не лише один до одного, але і до сімейного життя та його сексуальної складової» [13, с. 184].

Можна зазначити, що історія сексології західної психології знає три «сексуальні революції». Завдяки З.Фрейду та його теорії сексуальності відбулася перша революція. Вона викрила сексуальну природу людини досить відверто та прямо.

Друга революція пов'язана з А.Кінзі та його визначними популяційними дослідженнями сексуальної поведінки людини. Його роботи перетворили сексуальні норми на можливість варіативності сексуальних проявів.

Завдяки дослідженням У.Мастерса та В.Джонсона була викликана третя революція. Вони, вперше застосували в сексології дослідження експериментального типу з фізіологічними підходами, що стало підґрунтям для вчення про поведінкову терапію сексуальних розладів.

Погляди на сексуальну культуру змінювались з покоління в покоління. Поняття сексуальної культури В.В.Кришталь визначає як сексуальну поінформованість в питаннях психогігієни статевого життя, вибору адекватних поз та форм сексуальних контактів, уміння керувати сексуальними реакціями. Додатково, дане поняття передбачає наявність як еротичної так і психологічної єдності з партнером, чуйності, довіри до нього, що покращить взаємне задоволення емоційних та сексуальних потреб відповідно до норм моралі [14].

В.М.Оржеховська визначає сексуальну культуру, як здатність до вироблення власної поведінки в більш близьких контактах, усвідомлення власної сексуальності, та знання особливостей прояву сексуальності у партнера, що призведе до виходу стосунків на інтимне спілкування і сексуальну задоволеність партнерів [15, с. 44].

Психосексуальна культура людини є складовою загальної культури особистості. Вона активно впливає не тільки на інтимну сферу індивіда, але й на його соціальну та професійну самореалізацію.

Сексуальне виховання – процес цілеспрямованого впливу на особистість, що спрямований на побудування відповідно до усталених в суспільстві норм і правил статевої культури особистості чи групи людей. Сексуальна освіта відповідає за формування прийнятної поведінки та інтимної взаємодії з іншими, передбачає створення у свідомості

здорового ставлення до статі та сексуальності, вчить усвідомлювати свої фізіологічні і психологічні особливості [20].

Відсутність правильно організованої сексуальної просвіти особистості у період дорослішання може призвести до деформації в розвитку сексуальних уявлень молодого покоління, появи різних комплексів через «моралізуючу» стратегію інформування, де замовчується інформація або подається у дуже стислому вигляді з елементами критики, засуджень і заборон.

Відсутність сексуального виховання в Україні або не наявність відповідних факультативів перекидає на плечі батьків усі обов'язки стосовно цих «делікатних питань». Не рідко, збентежені, сором'язливі, не обізнані дорослі, можуть не надати всіх необхідних відповідей, додаючи до цього певні дорікання, залякування чи такі слова: «не потрібно», «не корисно», «не роби», «остерігайся».

Сучасні психологи б'ють на сполох, адже подібний підхід до сексуального виховання є тотальним придушення сексуальності в житті людини, особливо юнацького віку. Сексуальність через призму моралізації ототожнюється з безрадісністю та тривогою, а думка про інтимне, супроводжується страхами та поганими передчуттями. Широко розповсюджена позиція педагогів і батьків щодо стилю статевої соціалізації: «застерігти», «не допустити», «вберегти», з часом підтверджує свою неефективність, адже неможливо заборонити сексуальні потреби, потяг, інтереси та цікавість [20].

1.3. Сексуальне здоров'я

Визначаючи, чим є сексуальне здоров'я для людини, вчені виокремили декілька важливих елементів, що допомагають скласти правильне уявлення про це поняття.

По-перше, це змога отримувати задоволення. По-друге, контроль сексуальної й дітородної поведінки, дотримуючись певних норм соціальної й особистісної етики. По-третє, відсутність будь-яких негативних психологічних факторів (почуття провини, сорому, страху) чи помилкових уявлень, які пригнічують сексуальну реакцію та погано впливають на сексуальні відносини. По-четверте, це відсутність захворювань та розладів, що заважають репродуктивним органам здійснювати свої природні функції.

Сексуальне здоров'я було конкретизовано авторами В.В.Кришталь, Б.Л.Гульман – це поняття яке тісно пов'язане з поняттям норми у сексології: статевий потяг, сексуальна задоволеність, сексуальні фантазії, лібідо, оргазм, сексуальна орієнтація [7].

Розглядаючи сексуальне здоров'я У.Мастерс, С.Либих, В.Оржеховська, зазначають, що важливо розглядати його звертаючи увагу на такі прояви, як: еротичні фантазії, мотиви сексуального акту та психосексуальна орієнтація, що передбачає вибір конкретного типажу сексуального партнера.

Еротичні сні, мрії, фантазії не лише заповнюють дефіцит практичного сексуального життя, а й постійно його супроводжують [8], [9].

Еротична уява набагато ширша та яскравіша за реальну сексуальну поведінку, додатково включає цілий ряд «заборонених дій», що можуть викликати осуд.

Різниця у сексуальному житті реальному та уявному, тобто абсолютна чи значна відмінність між фактичною поведінкою особистості та її еротичною фантазією, є проблемою, що тягне за собою безліч інших як у стосунках з партнером, так і з самим собою.

Виокремлюють наступні випадки, коли таке трапляється:

1. Людина ставить на перше інші цінності / потреби, а не свої. Така жертва не дозволяє реалізовувати власні сексуальні сценарії, змушуючи дотримуватися інших правил.

2. Якщо відсутні реакції на стимули, людина чинить опір їм або ж робила це тривалий час на попередніх стадіях розвитку.

3. Неприйнятність запитів і еротичних уподобань індивіда, що суперечать соціально-культурними нормами, чи їх задоволення спричиняють конфлікт з законом [10].

Г.С.Васильченко виокремлює різноманітні форми сексуального життя: «1. Такі, що не стосуються безпосередньо ділянок полових органів, тобто екстрагенітальні. До них відносять платонічне кохання, стриптиз, танці. 2. Генітальні – сурогатні та замінні форми статевого життя (полюції, мастурбація, петтінг). 3. Гетеросексуальний коїтус [11].»

Проведений аналіз наукових робіт вчених, таких як Дж.Банкрофта, Т.Говорун, М.Кле, З.Фрейда та ін., показав неоднозначність їх позицій стосовно психологічних особливостей процесу становлення сексуальних уявлень особистості у період дорослішання та особистості у зрілому віці. У зв'язку із цим, вважаємо, важливим у нашому науковому дослідженні спрямувати акцент, на вивчення відношення до сексу у різних поколіннях [16].

Мотиви сексуальної активності бувають різні. Вони не є статичними, що означає зміну пріоритетності того чи іншого мотиву залежно від сформованих обставин. Так психолог-сексолог Оксана Дубровська класифікує ці мотиви наступним чином:

- Гедоністичні. Ця сексуальна активність покликана насамперед отримати особисте задоволення.
- Матримоніальні. На відміну від попереднього прикладу, така сексуальна активність є партнерською, та передбачає взаємодію з

метою вплинути на іншого. У цьому випадку секс використовують для того, аби встановити довірчі стосунки, зберегти стабільні відносини, зміцнити зв'язки, поладнати після сварки, довести своє кохання, досягти відчуття єднання / злиття.

- Задля самоствердження. Секс використовують аби довести (собі або ж іншим) свою зрілість, сексуальну спроможність, підтвердити свою значимість, створити сексуальну репутацію, підвищити самооцінку.
- Комерційно-професійні. Переслідуючи цілі, пов'язані з заробітком, люди вдається до сексуальних активностей.
- Деструктивні. Рушійними силами до сексуальних дій у цьому випадку є агресія / аутоагресія, жага позбавитися obsесивно-компульсивних станів, прагнення встановити чи підтримати відносини панування-підпорядкування, Ці мотиви є маніпулятивними, руйнуючими.
- Пізнавальні. Людина намагається дізнатися більше про секс та інтимне задоволення. Це також може бути самодослідження своїх почуттів та здібностей у сексуальних активностях.
- Репродуктивний. Це пов'язано з метою зачаття, коли людина бажає мати дитини, планує завагітніти.
- Профілактичний. Секс використовують як ліки чи спорт, оскільки він процес несе позитивний вплив на здоров'є, зміцнює його, покращує настрій та дарує полегшення [17].

Вчені соціальної психології Діденко С.Л, Акімова Л.Н, Васильченко Г.С, виділили декілька типів сексуальної мотивації: «1) гомеостабілізуючий тип – який ґрунтується на створенні спокою і комфорту; 2) ігровий тип, який гармонійно поєднує романтичні та сексуальні елементи, партнери вносять у сексуальні стосунки елементи гри та фантазії; 3) шаблону-регламентований тип установлює певний і

постійний стандарт інтимних відносин; 4) генітальний тип – характерний для осіб, які не бачать різниці між статевим потягом й ерекцією, вважаючи останню, достатнім “приводом до дій”».

В.С.Цихоня у своїх роботах описує, сексуальну функцію, яка реалізує дві мети: «1 прокреативна, а саме продовження людського роду в здатності до народження дітей; 2 рекреативна – реалізація специфічних сексуальних взаємостосунків через емоційний комплекс [18].

Л.Щеглов у своїх дослідженнях сформував і виділив основні мотиви інтимної близькості, серед них: «секс як випадковість; секс як втеча від реальності; секс «на зло»; секс для продовження роду; секс «як автограф»; секс як спорт; секс як заборгованість; секс для здоров'я; секс як релаксація; секс як пізнання; секс як комунікація» [19].

1.4. Психосексуальний розвиток в осіб юнацького віку

Розглядаючи психосексуальний розвиток особистості, Ю.М.Кашпур, узагальнює, що це процес становлення у свідомості особистості системи сексуальних уявлень, відповідно до умов соціального простору в якому вона перебуває [21].

На думку І.С.Кона, головною тенденцією сучасності у даній площині постає відмежування сексуальної поведінки від репродуктивної. Окрім зазначених вище змін, автор відмічає більш раннє сексуальне дозрівання, а відповідно і більш ранній початок сексуального життя серед підлітків, соціальне і моральне погодження дошлюбних сексуальних контактів, зростання інтересу до еротичних тем в культурі та побуті, зростання соціальної терпимості, визнання сексуальної задоволеності одним з факторів міцності стосунків.

Представники неофрейдизму А.Адлер, Е.Десі розглядають психосексуальний розвиток, як процес формування статево-сексуальних ролей та статевої ідентичності молодого покоління, яке відбувається за

рахунок ідентифікації себе з дорослими, переважно з батьками. У роботах Е.Еріксона, представника епігенетичної теорії, представлено процес ідентифікації себе як сексуально привабливого об'єкта, через призму її власних сексуальних уявлень. Дослідження, проведені Л.Кольбергом та Ж.Піаже довели, що зміни у сприйнятті сексуальної інформації в період дорослішання, відбуваються внаслідок, радикальної трансформації фізичного образу до загальних сексуальних уявлень.

Т.В.Говорун відмічає, що вік перехідного періоду сексуальності від 16 до 26 років, для якого характерне: мастурбація, сексуальні фантазії, формування статевого лібідо, початок статевого життя та сексуальні ексцеси. Через отримання досвіду парної взаємодії відбувається сексуальна самовизначеність особистості та формування сексуальної самосвідомості, які надалі трансформуються у складне особистісне утворення у зрілому віці [23].

І.С.Кон, показав значущість впливу досвіду сексуальних взаємодій молодих людей на процес формування їх уявлень щодо власної сексуальної привабливості [13].

Емпіричне дослідження інтимних стосунків молодих пар проведене М.Оленчуком, Г.М.Свідерською, показують, як розуміють поняття інтимних гармонійних стосунків пари юнацького, за допомогою авторської анкети «Розуміння поняття інтимних стосунків». Було з'ясовано, що більшість дівчат розуміють інтимні стосунки, як секс (57%), в той час як (60%) хлопців визначають інтимні стосунки через поняття кохання. А отже, незалежно від статі роль інтимних стосунків посідає одне з найважливіших місць. Це трактується тим, що інтимні стосунки є невід'ємною частиною для кожної пари.

Постійні зміни, що відбуваються у суспільстві, впливають на становлення підростаючого покоління. Як зазначає Т.В.Корнілова: «через розмиття цінностей юнацтва та молоді їх життєві орієнтири

зазнають деструктивних змін, відсутність цілевизначення особистості, негативно позначається на формуванні та відношенні молоді до дружби, коханню, та самостійного вирішення низки моральних, соціальних, та сексуальних проблем» [24]. Авторка виділяє фактори, що впливають на формування такої свідомості в осіб юнацького віку та особливості моделей сексуальної поведінки: «1) стрімкий розвиток комунікаційних технологій – широкий діапазон доступної інформації щодо сексуальної культури зарубіжних країн, в усіх її проявах, не сприяє формуванню здорової сексуальної поведінки підростаючого покоління; 2) зниження віку настання статевої зрілості обумовлює зниження вікового періоду першого статевого контакту.

Додатково, дослідниками Т.В.Говорун, О.М.Кікінежді була проведена кореляція між віком вступу у перші інтимні стосунки і особистісними характеристиками молоді. Було з'ясовано, що ранній початок статевого життя найчастіше спостерігається в активній молоді, яка має гарні навички комунікабельності, разом із присутньою зацікавленістю до ризиків, авантюрною поведінкою та схильністю до вживання алкоголю, наркотиків. На відміну від раннього початку статевого життя, пізніє розпочинання, було відмічено в осіб, із розвиненим почуттям відповідальності, які дотримуються моральних норм проте, водночас є не впевненими у собі й тривожними; 3) вплив культури на сексуальну поведінку особистості; 4) визначення сексуальної поведінки соціальними правилами, нормами, характерними для певного суспільства; 5) стрімке бажання до емансипації молоддю, звільнення від опіки, контролю з боку дорослих, що іноді має вигляд антисоціальної поведінки.

О.А.Каденко вважав, що сексуальна поведінка юнацького віку, пов'язана із соціальними та психологічними факторами. Завдяки фізичній близькості, молоде покоління намагається уникнути

самотності, заповнити «душевну порожнечу» або домогтися популярності. Поясненням цього може бути те, що в юнацькому віці досить гостро є прагнення відчувати любов, увагу і певним чином зменшити відчуття самотності [28].

1.5. Психосексуальний розвиток в осіб зрілого віку

Рання дорослість – вік, коли жінки та чоловіки знаходяться на вершині своїх репродуктивних можливостей. Саме у цьому віці люди найактивніше шукають шлюбних партнерів, намагаються встановлювати тісні емоційні зв'язки та будувати довготривалі стосунки. Сексуальність загалом в цьому віці набуває все більшої ваги, впливає на остаточне формування Я-концепції людини, її ідентичності. Саме у цей віковий період люди набувають чітких «контурів» своєї унікальної та неповторної інтимної поведінки, тобто на основі попереднього досвіду у них формуються відносно стійкі установки щодо сексу

Сексуальний інтерес і активність виконують важливі функції і є суттєвим аспектом людського життя на всій її довжині, в тому числі і в пізньому віці.

На сексуальну активність літньої людини впливає ряд факторів, принципово важливим з яких є здоров'я. Погіршення сексуального функціонування в значно більшій мірі визначається поганим здоров'ям і хворобами, ніж самим віком. З віком фізичні проблеми стають все більш серйозною перешкодою для повноцінного життя людини, в тому числі і в сфері сексуальних відносин.

Досвід тривалих відносин між партнерами дозволяє в зрілому віці актуалізувати різноманітні можливості сексуального вираження. У цьому віці люди вважають, що їх сексуальне життя виразно покращується, пояснюючи це наявністю можливості розслабитися і повноцінно насолодитися процесом.

Е. Brecher зазначає таку особливість сексуальної активності людей зрілого віку, відбувається розширення спектра сексуальних занять, що підтримує і збільшує задоволення і радість від сексу. Багато пар зуміли знайти нові методи для підтримки або збільшення сексуальної активності. Так, наприклад, 56% чоловіків і 43% жінок доповнювали сексуальний акт новими для себе техніками (застосовували фантазію, сексуально відверті матеріали, мануальну або оральну стимуляцію партнера та ін.) [5].

Одним з найбільш значущих перешкод під час обговорення теми сексуальної активності людей зрілого віку є отримане виховання, присутність ще шлейфу непристойності обговорення і висвітлення теми обговорення сексу. Безумовно, сексуальна активність в будь-якому віці залежить від індивідуальності людини. Багато залишаються сексуально активними у більш пізньому віці і після 80 років, успішно адаптуючись до вікових фізичних змін. Примітно, що ця адаптованість більше проявляється саме у тих, кому притаманний активний спосіб життя.

Деякі дослідники як Е. Brecher, А. Stimson, підкреслюють, що потреба в інтимних відносинах як у людей зрілого віку так і у людей літнього віку фактично не зменшується. І з віком, у міру того, як особистість людини стає більш зрілою, це може додати у сексуальні відносини нові грані, формувати нове уявлення про сутність сексуальних і любовних відносин. І безпосередньо регулярний секс в будь-якій формі відносять до факторів, що сприяють підтриманню сексуальної активності у будь-якому віці. Таким чином, людям, які продовжують вести сексуально активний спосіб життя, рідше доводиться стикатися з проблемами сексуального характеру. Аспекти сексуальності сприяють загальному відчуттю благополуччя у будь-якому віці, але вони гендерно-диференційовані. Так, для чоловіків важливими є як сексуальна активність, так і привабливість для

протилежної статі. Для жінок, у сексуальній активності вирішальне значення має відчуття власної сексуальної привабливості. І в тих випадках, коли жінки зрілого віку більше не вважають себе привабливими, їх загальне відчуття благополуччя значно знижується [31], [32].

Висновки до першого розділу

Аналіз наукових джерел, дозволяє узагальнено висвітлити наступні висновки:

Поняття секс ототожнюють не лише як метод або інструмент для досягнення людських потреб, а ще який нерозривно пов'язаний із психічними, соціальними та духовними потребами особистості.

Сексуальні цінності в Україні суттєво змінилися починаючи з кінця 1960-х – 1970-х років, часу так званої сексуальної революції. Із позитивних змін відмічено те, що молодь, стала відвертішою стосовно теми сексу, що у свою чергу, сприяє збільшенню задоволеності сексуальним життям населення. Помітним є також те, що у сексуальних установках та поведінці: сучасне суспільство здатне сприймати вже не один стандарт сексуальної поведінки, а й їх багатоманітність.

Визначено, що секс і сексуальність є невід'ємними частинами людського життя, а психосексуальний розвиток особистості – це процес становлення у свідомості особистості системи сексуальних уявлень, відповідно до умов соціального простору в якому вона перебуває

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЯВЛЕНЬ ДО ТЕМИ СЕКСУ У РІЗНИХ ПОКОЛІННЯХ

2.1 Характеристика вибірки, етапів та методів дослідження

Метою нашої роботи було проведення теоретико-емпіричного дослідження щодо вивчення особливостей ставлення до сексу у осіб юнацького та зрілого віку.

Теоретичний аналіз наукових джерел і досліджень, дозволив нам визначити базис, на який ми спиралися у подальшому при розробці власної анкети (авторська анкета презентована у додатку Б).

Аналіз даних за анкетною ми виконували використовуючи контент-аналіз – для виокремлення категорій, що прояснюють ставлення досліджуваного контингенту до понять «сексу», сексуальності.

На першому етапі для аналізу відповідей, нами було обрано виявлення уявлень респондентів юнацького і зрілого віку щодо сексу, сексуальності, важливості її у житті.

На другому етапі, ми використали підбір асоціацій пов'язаних взагалі з сексуальністю розглянуту у контексті сексу.

Емпірична вибірка дослідження: 80 осіб, серед яких 60 осіб юнацького віку (30 дівчат, 30 юнаків, віком від 17 до 24 років) та 20 осіб зрілого віку (10 жінок, 10 чоловіків, віком від 25 до 56 років).

2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження

Якісний та кількісний аналіз результатів за авторською анкетною, що загально досліджує уявлення респондентів щодо сексу, дозволив нам отримати результати, які презентовані нижче за окремими питаннями анкети.

Досліджуючи думку респондентів, нас цікавило їх розуміння, хто для них є сексуально обізнана людина. Розподіл варіантів відповідей можна побачити у таблиці 2.1, 2.2.

Таблиця 2.1

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів юнацького віку на питання хто для них сексуально обізнана людина

Сексуально обізнана людина			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Людина яка має досвід в сексі	17%	Людина яка має досвід в сексі	17%
Людина яка знає о безпеці і наслідках сексуальних відносин	13,3%	Людина яка знає о безпеці і наслідках сексуальних відносин	20%
Знає шляхи отримання власного задоволення	13,3%	Знає шляхи отримання власного задоволення	20%
Знає психофізіологію сексуальних стосунків у чоловіків і жінок	13,3%	Знає психофізіологію сексуальних стосунків у чоловіків і жінок	13,3%

Як ми бачимо, респонденти обох груп вважають сексуально обізнаною людиною – яка вже мала достатній досвід у сексі, знає про безпеку і наслідках сексуальних відносин, знає шляхи отримання власного задоволення і загалом розуміє що таке секс і що там відбувається.

Таблиця 2.2

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів зрілого віку питання хто для них сексуально обізнана людина

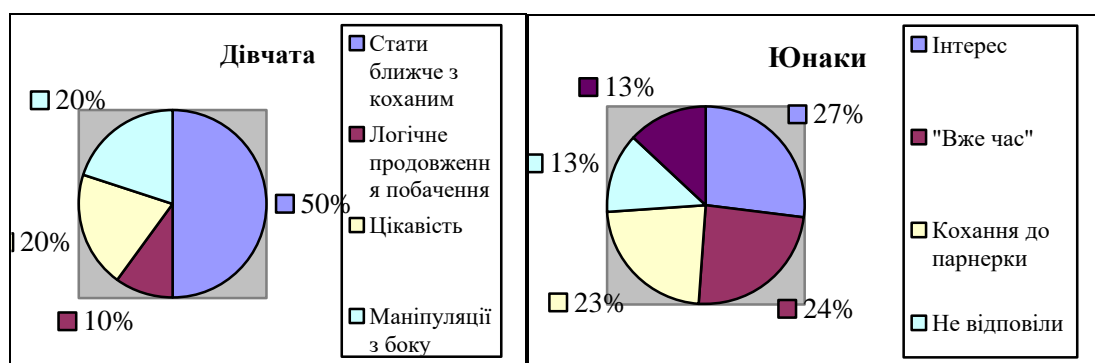
Сексуально обізнана людина			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Людина яка знає о безпеці і наслідках сексуальних відносин	30%	Людина яка знає о безпеці і наслідках сексуальних відносин	30%
Знає шляхи як задовольнити партнера	20%	Знає шляхи отримання власного задоволення	30%
Знає психофізіологію сексуальних стосунків у чоловіків і жінок	20%	Знає психофізіологію сексуальних стосунків у чоловіків і жінок	20%

На нашу думку, відповіді респондентів співвідносяться із визначенням сексуального здоров'я, важливими складовими якого є: 1. здатність до насолоди і контролю сексуальної й дітородної поведінки

відповідно до норм соціальної й особистісної етики; 2. свобода від страху, почуття сорому і провини, помилкових уявлень й інших психологічних факторів, що гнітять сексуальну реакцію й порушують сексуальні відносини.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна побачити, різницю в уявленнях стосовно сексуально обізнаної людини. Досліджувані юнацького віку акцентують увагу на досвіді у сексі який отримала людина на відміну від респондентів зрілого віку, які в свою чергу звертають увагу знання щодо наслідків сексуальних відносин, безпеці (контрацепції). Відмінним у відповідях також є те, що юнацький вік робить акцент на знаннях у задоволенні і отриманні власного задоволення, на відміну від зрілого віку, де важливим є вміння і знання як задовольнити партнера.

Наступним у ході дослідження нас цікавило ставлення респондентів до їх першого сексуального досвіду. Для цього, ми просили їх зазначити мотив та вік першого сексуального досвіду, а також чи бажали б вони у цьому щось змінити, як би була така можливість, графічний розподіл яких, презентовано на рисунках 2.1, 2.2.

Рис. 2.1 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо мотиву першого сексуального досвіду

Виявлено, що у 80% респонденток юнацького віку, секс відбувся вперше у віці від 16 до 21 років, із них у 50% мотивом було бажання стати ближче з коханим і рішення зробити цей крок у доросле життя разом із ним. При цьому, усі респондентки цієї підгрупи описали власний вибір як усвідомлений і виважений крок. 10% відзначили, що мотивом першого сексу було логічне продовження або завершення побачення. 20% респонденток цієї групи відмітили мотив «цікавість» акцентуючи увагу на інтересі до нового досвіду, статусу ідентичності та відчуттів, що виникають при цьому. Усі 80% респонденток юнацького віку, у яких секс відбувся вперше у віці від 16 до 21 років, відмітили, що вони не шкодують про той перший сексуальний досвід, який був у їх житті та нічого б у ньому не змінювали. Отже, можемо констатувати, що ставлення до сексу у більшій частині жіночої вибірки юнацького віку – позитивне, без бажання щось змінити.

20% респонденток юнацького віку відмітили, що мали свій перший сексуальний досвід у віці від 14 до 16 років, мотивом у прийнятті цього рішення стали певні маніпуляції з боку хлопця. При цьому, усі респондентки цієї групи зазначали, що цей досвід для них став негативним, і згадувати про нього їм неприємно та соромно. На нашу думку це свідчить про травмувальний сексуальний досвід, і, відповідно необхідність його трансформування.

Аналіз відповідей досліджуваних юнаків виявив, що 51% вибірки відзначили, що вперше секс у них відбувся у віці від 14 до 19 років. Серед них, 27% відмітили, що мотивом вступу у сексуальні стосунки були інтерес та цікавість, однак цей досвід респонденти описували, як негативний тому що зараз, на їх думку, вони сфорсували розвиток подій будучи необізнаними і ще не повністю розуміючи можливих наслідків при першому сексі. 24% юнаків, вступили у перші сексуальні стосунки вважаючи, що їм «вже час», звертаючи увагу на досвід інших значущих

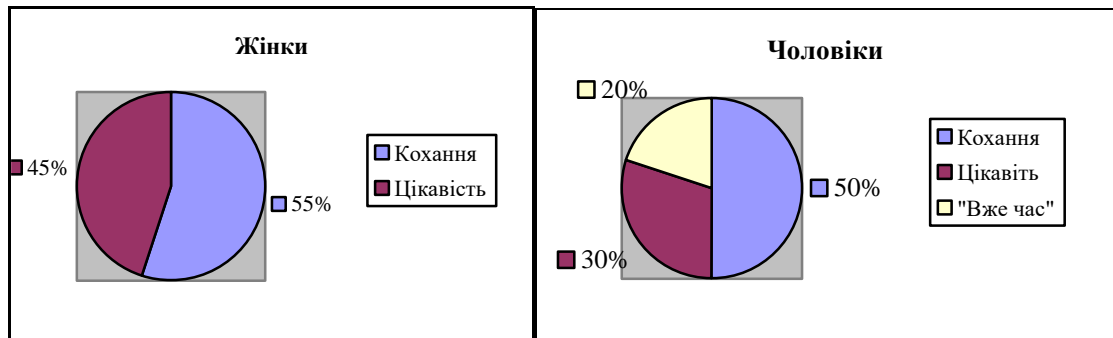

однолітків. Однак, наразі оцінюють свій перший сексуальний досвід як невдалий і негативний, який би вони точно хотіли б змінити, що пов'язано із невдачами при перших сексуальних контактах, необізнаністю, неможливістю контролювати фізіологічні процеси зокрема, передчасне сім'явиверження.

23% респондентів юнацького віку, зазначили, що отримали перший сексуальний досвід у віці від 19 до 23 років, а мотивом було прояв кохання до партнерки, зважене рішення та власна зрілість.

13% респондентів юнацького віку не надали відповіді на це запитання, а ще у 13% ще не було сексуального досвіду на час проходження анкети.

Узагальнивши відповіді, констатуємо, що більша частина респондентів юнацького віку (51%) ставляться до свого першого сексуального досвіду негативно, внаслідок того, що не мали необхідних знань, щодо процесів статевого контакту та фізіологічних особливостей жінки. Основними мотивами були сексуальний потяг вмотивований цікавістю і орієнтація на статево поведінку значущих однолітків. 23% респондентів цієї групи мали свій перший сексуальний контакт у віці від 19 до 23 років, ставляться до цього досвіду позитивно і нічого не бажали би змінювати. На нашу думку, це пояснюється усвідомленням чоловіків своїх потреби, більш ретельний вибір партнера і поглиблення певних знань щодо власної сексуальної компетентності.

Рис. 2.2 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо мотиву першого сексуального досвіду

Аналіз результатів отриманих за вибіркою осіб зрілого віку дозволяє констатувати що, 30% респонденток, жінок зрілого віку вступали у перші сексуальні стосунки у віці від 17 до 21 року і відмітили, що мотивом було кохання до партнера, зберегти стабільні відносини, встановити довірчі стосунки, зміцнити зв'язки. Ставляться до цього досвіду позитивно, змінювати нічого не бажають.

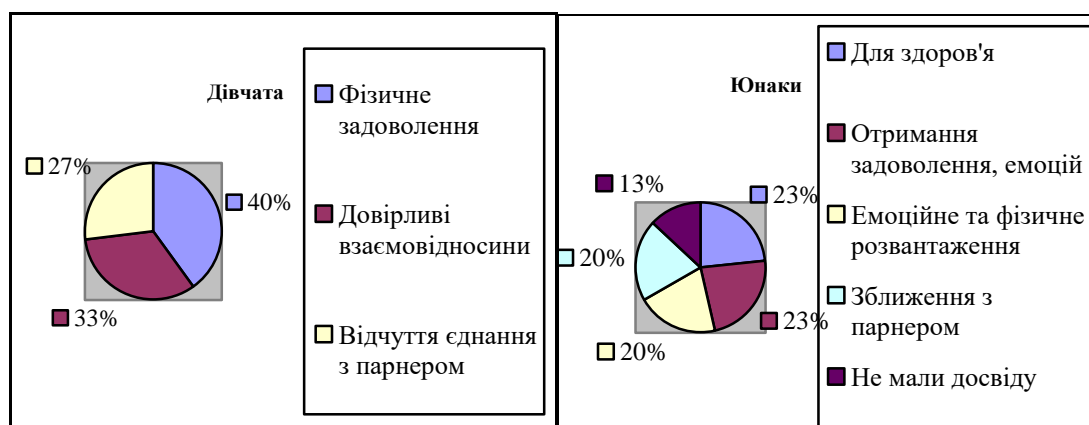
Також у 25% респонденток зрілого віку мотивом перших сексуальних стосунків відмічалось кохання до партнера, встановлення довірчих відносин і зміцнення зв'язків із ним, схожий мотив із тим що було виявлено у вищезгаданій групі. Але ми не можемо їх об'єднати, оскільки жінки цієї групи, не вказали вік вступу і ставлення до перших сексуальних стосунків, а тому ми розглядаємо її як окрему категорію.

45% респонденток зрілого віку відзначили, що їх перший сексуальний досвід відбувся у віці від 15 до 18 років, мотивом до цього кроку, була цікавість.

Аналіз відповідей отриманих за вибіркою чоловіків зрілого віку дозволяє стверджувати, що у 50% перший сексуальний контакт відбувся через почуття пристрасті до партнера, і бажанням більшого зближення. 30% респондентів групи цього вікового періоду відмітили, що мотивом до першого сексу була «цікавість» до «чогось забороненого» і загалом до усього процесу. 20% досліджуваних, відмітили своїм мотивом вступу

до першого сексуального контакту бажання приєднатися до групи значущих одноліток по статусу і думкою що «вже час». Подібна тенденція є притаманною до осіб підліткового віку, що і прослідковується у нашому дослідженні.

У подальшому дослідженні нас цікавили мотиви респондентів щодо вступу у сексуальні стосунки зараз. Так, на рисунку 2.3, 2.4 можна побачити розподіл варіантів відповідей.

Рис. 2.3 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо їх мотиву вступу у сексуальні стосунки зараз

33% серед опитаних відмітили, що важливими для них наразі є гарні та довірливі взаємовідносини із партнером.

27% дівчат вважають головною підставою для сексуальних відносин аби довести своє кохання та досягти відчуття єднання з партнером.

Для 40% дівчат, мотивом вступу у сексуальні стосунки є фізичне задоволення від сексу із партнером додатково маючи із ним емоційний зв'язок.

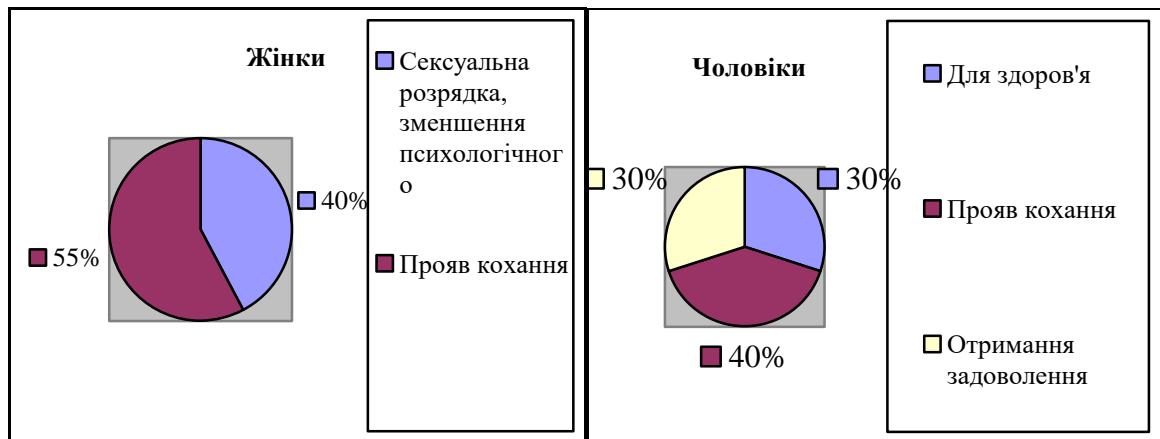
20% із опитаних хлопців вступають у сексуальні стосунки задля емоційного та фізичного розвантаження.

23% хлопців займаються сексом з профілактичною метою, як зазначали респонденти: «для здоров'я».

23% опитаних погоджуються на сексуальний контакт для отримання особистого задоволення і емоцій.

20% за допомогою сексу зближуються з коханою.

13% на момент заповнення анкети ще не мали досвіду сексуальних стосунків.

Рис. 2.4 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо їх мотиву вступу у сексуальні стосунки зараз

35% жінок займаються сексом задля отримання сексуальної розрядки та зменшення психологічного навантаження)

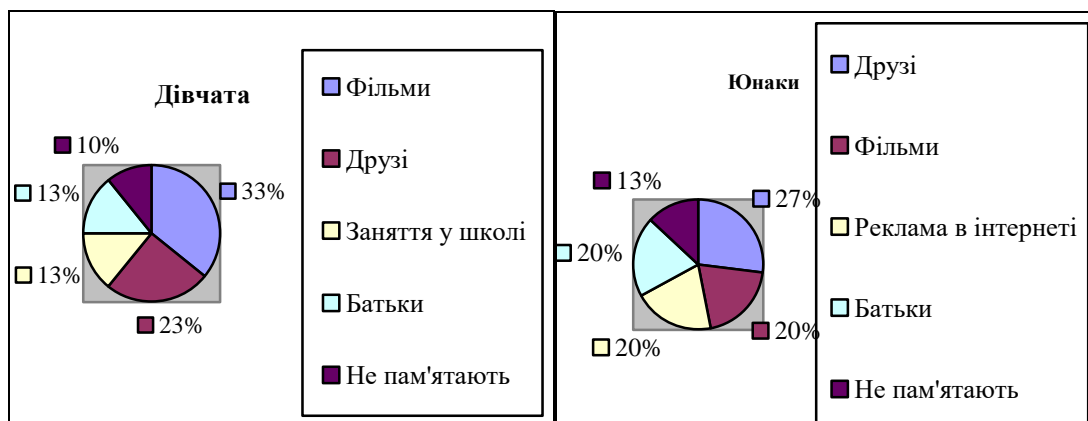
55% жінок мають матримоніальні мотиви (близькість із людиною, прояв кохання)

30% займаються сексом з профілактичною метою, як зазначали респонденти: «для здоров'я».

40% мають матримоніальні мотиви (близькість із людиною, прояв кохання)

30% мають гедоністичні мотиви вступу у сексуальні стосунки, задля отримання особистого задоволення.

Наступним в анкеті нас цікавило у респондентів різних поколінь, коли та за яких обставин вони вперше дізналися про секс. Варіанти відповідей, презентовано на рисунках 2.5, 2.6.

Рис. 2.5 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо обставин коли вони вперше дізналися про секс

33% відмітили що дізналися про секс уперше з фільмів / серіалів, у віці від 6 до 12 років.

7% відповіли , що отримали інформацію, коли почали цікавитись «звідки беруться діти», приблизно у віці 5-6 років,

13% респондентів дізналися про секс у школі на заняттях з біології та статевого виховання у 12 – 15 років.

13% отримали інформацію про секс від батьків у віці 6-12 років

23% дізналися подробиці про інтимні стосунки від друзів у віці від 6 до 10 років.

10% респондентів не пам'ятають, коли та як дізналися про секс.

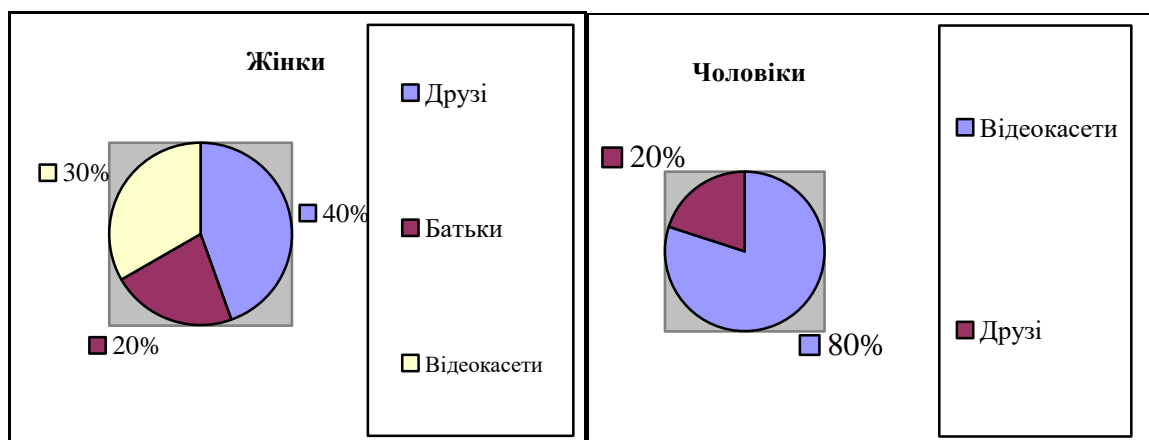
20% хлопців у віці 5-7 років вперше дізнались про секс через телепередачі.

27% – хлопцям 9-14 років розповіли про сексуальні відносини однолітки.

13% опитуваних не пам'ятають про вперше надану інформацію щодо сексу.

20% хлопчиків ще до дев'яти років отримали інформацію про секс від своїх батьків.

20% чоловіків ще у віці 7-11 років дізналися про інтимну близькість завдяки рекламі в інтернеті.

Рис. 2.6 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо обставин коли вони вперше дізналися про секс

30% жінок про інтимні відносини дізналися від батьків у віці 6-12 років

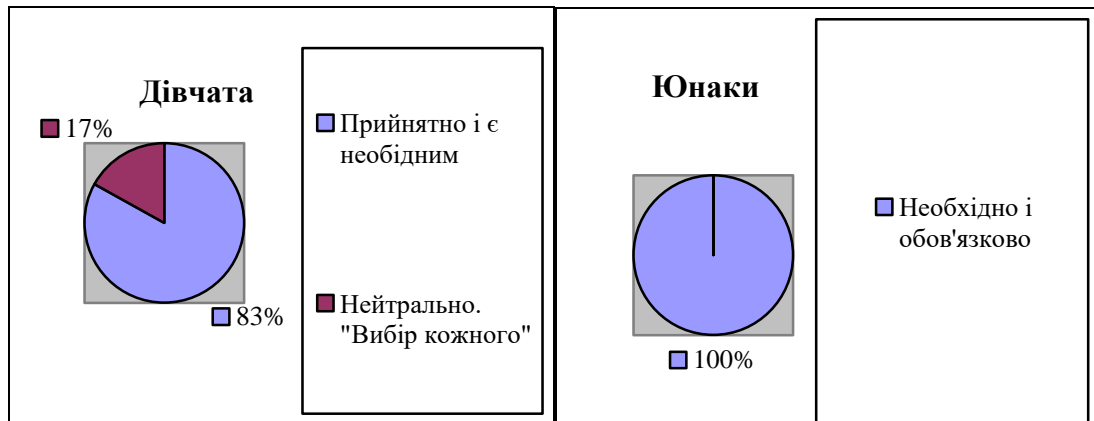
30% жінок назвали джерелом першої інформації про еротичні відносини відеокасети, які бачили у віці 6-10 років

40% респонденток у віці 10-14 років отримали відомості про секс від одноліток

Для 80% опитуваних у віці від 5 до 10 років першоджерелом інформації про секс була відеокасети

20% респондентів відповіли, що з розмов з друзями у віці 10-14 років вперше дізналися про інтимні стосунки.

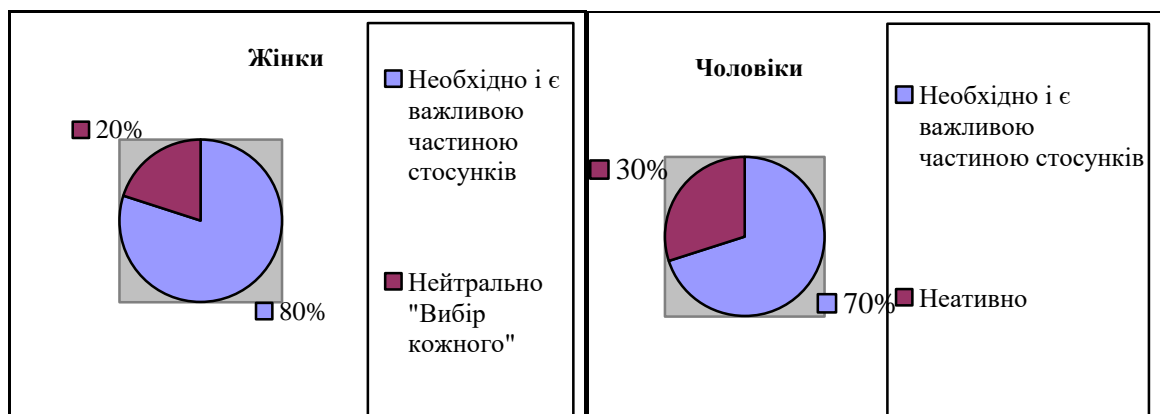
Далі, спираючись на теоретичний аналіз нашої роботи нас цікавила прийнятність варіанту заняття сексом до шлюбу у респондентів юнацького та зрілого віку. Отримані результати представлено у на рисунках 2.7, 2.8.

Рис. 2.7 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо прийнятності варіанта заняття сексом до шлюбу

Згідно з відповідями жінок віком 17-24 років спостерігається наступна тенденція у ставленні до вступу у сексуальний контакт з партнером до шлюбу: 1. прийнятно і потрібно 83%; 2. нейтрально – це вибір кожного 17%

Результати опитування чоловіків віком від 17 до 24 років щодо інтимних стосунків з партнеркою до узаконення їх відношень суттєво відрізняються: 100% вважають секс невід'ємною частиною відносин до шлюбу.

Рис. 2.8 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо прийнятності варіанта заняття сексом до шлюбу

Згідно з відповідями жінок зрілого віку, спостерігається наступна тенденція у ставленні до вступу у сексуальний контакт з партнером до

шлюбу: 1. вважають секс невід'ємною частиною стосунків 80%; 2. нейтрально ставляться, сприймаючи, що це вибір кожного 20%

Згідно з відповідями чоловіків зрілого віку, спостерігається наступна тенденція у ставленні до вступу у сексуальний контакт з партнером до шлюбу: 1. вважають секс невід'ємною частиною стосунків 70%; 2. негативно ставляться до подібних стосунків 30%

Таблиця 2.3

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів юнацького віку щодо причин початку раннього статевого життя

Причини початку раннього статевого життя			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Цікавість	33%	Цікавість	40%
Відсутність сексуальної освіти	23%	Відсутність сексуальної освіти	30%
Проблеми у сім'ї, виховання	17%	Проблеми у сім'ї, виховання	30%

Відповіді респондентів розподілилися таким чином, що домінуючий відсоток відповідей в обох групах займає «цікавість», як фактор початку статевого раннього сексуального життя. Також серед відповідей, ми визначили ще дві важливі категорії для респондентів: «відсутність сексуальної освіти», «проблеми у сім'ї та вихованні»

Таблиця 2.4

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів зрілого віку щодо причин початку раннього статевого життя

Причини початку раннього статевого життя			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Цікавість	10%	Цікавість	20%
Проблеми у сім'ї, виховання	50%	Відсутність сексуальної освіти	50%
Бажання скоріше стати дорослими	40%	Конституція	30%

Відповіді респондентів розподілилися таким чином, що домінуючий відсоток відповідей стосовно причин початку раннього статевого життя є «проблеми у сім'ї, вихованні», «відсутність

сексуальної освіти», доповнили категорії такі відповіді: «бажання скоріше стати дорослим», «конституція людини (сильна).

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можемо побачити схожість між факторами початку раннього статевого життя які вони виділяють – це цікавість, відсутність сексуальної освіти, проблеми у сім'ї та вихованні.

Наступним питанням, яке ми аналізували, було ставлення респондентів до партнера без сексуального досвіду. Графічний розподіл відповідей, презентовано на рисунках 2.9, 2.10.

Рис. 2.9 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо їх ставлення до партнера без сексуального досвіду

63,3% відмітили, що готові навчити, розповісти як потрібно, який етап є важливим у цьому процесі, що для них є важливим, чому варто приділити більше уваги і тд.

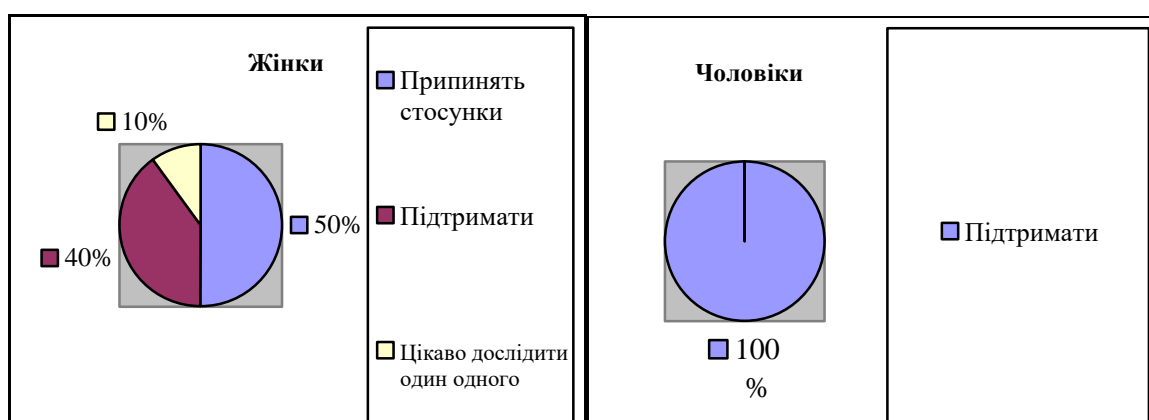
16,6% відповіли щодо своїх побоювань вступити в інтимний зв'язок із партнером, який ще мав досвіду у сексі, позначивши це як «страх початкових спроб».

20% респондентом зазначили, що не мали б сексуальних відносин із партнером у якого відсутній досвід у сексі.

70% серед опитаних юнаків, відмітили, що підтримали б партнера, який ще не мав сексуального досвіду, оскільки в цьому немає нічого страшного і буде чудово пізнавати один одного разом.

16,6% у своїх відповідях зазначили, що були б щасливими дізнавшись, що їх партнер ще не мав досі сексуального досвіду і що він є саме той із ким це відбудеться вперше.

13,3% на час проходження дослідження відмітили, що ще не мали сексуального досвіду.

Рис. 2.10 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо їх ставлення до партнера без сексуального досвіду

50% опитаних зазначили, що дізнавшись про те, що їх партнер ще не мав сексуального досвіду, відчують здивування, ніяковість і скоріше не замислюючись запропонують припинити стосунки на цьому етапі.

40% у своїх відповідях відмітили, що це викличе певне здивування, проте вони готові підтримати свого партнера, який до них ще не мав сексуального досвіду.

10% респонденток зазначили, власний інтерес щодо того, якщо їх партнер не мав сексуального досвіду, доповнюючи відповіді тим, що було б цікаво дослідити один одного разом, розкрити потенціал партнера і свій поряд із ним.

60% серед опитаних респондентів відмітили, готовність підтримати, розповісти партнерові про особливості інтимної близькості. Зі свого боку відмітили певне відчуття відповідальності і обережності із коханою, яка ще не мала сексуального досвіду.

40% зазначили приємне здивування від подібного факту, доповнюючи відповіді наданням підтримки, створенням психологічного комфорту для першого сексуального контакту, спираючись вже на свій певний досвід у цьому.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна відмітити цікаву тенденцію щодо ставлення до партнера який ще не мав сексуального досвіду. Так, респонденти юнацького віку є більш готовими до озвучення подібної інформації, ніж досліджувані зрілого віку. Цікавим є те, що дівчата і жінки у своїх відповідях зазначили певний страх вступу і подальше продовження відносин із партнером який не мав сексуального досвіду, на відміну від юнаків і чоловіків – які у більшості своїх відповідях, що представлено у відсотковому співвідношенні готові підтримати, навчити і були б приємно здивовані подібним фактом. Чоловіки у більшому відсотковому співвідношенні більш готові підтримати свого партнера без досвіду, ніж жінки. На нашу думку, це може свідчити, про присутність по-перше, певних стереотипів у свідомості людей, щодо певного віку вступу у сексуальні відносини, по-друге, страхів що щось під час процесу може піти не так, а секс це важлива складова відносин, по-третє додатково можна відмітити і те, що з роками формується певна вибагливість до партнера.

Результати дівчат стосовно їх знань що збуджує партнера у сексі

53,3% серед опитаних відповіли, що знають про особливості що і як збуджує їх партнера, доповнюючи свої відповіді тим, що спілкувалися про це із ним, обговорювали деталі і особливості.

30% відмітили, щодо своїх знань у збудженні партнера через певні експерименти із ним, або партнером що був раніше, додатково дивлячись за його реакціями.

16,6% відповіли, про отримані знання у збудженні партнера через літературу, певні курси, чек-листи і тд.

Результати юнаків стосовно їх знань що збуджує партнера у сексі

30% опитаних респондентів, відповіли, що свої знання стосовно того, що збуджує партнера отримали від певних експериментів в інтимних стосунках, дивлячись за проявом реакції.

26,6% відповіли, що знають про збудження партнера спираючись на власний досвід отриманий раніше, поєднуючи із особливостями партнера на даний момент.

20% досліджуваних у своїх відповідях зазначили про отримані знання через ініціативу партнера, який розповів, показав, вчасно направив під час сексуального акту.

10% зазначили, про складність у комунікації із партнером, проте їх бажання дізнатись поговоривши, експериментуючи. Відмічають певну складність в отриманні відгуку і тим самим у розвитку їх сексуальних стосунків.

13,3% відповіли що на час проходження опитування, ще не мали сексуального досвіду.

Результати жінок зрілого віку стосовно їх знань що збуджує партнера у сексі

40% респондентом зазначили, що знають, спираючись на експериментальний досвід у стосунках, відпрацьовану спостережливість за реакціями партнера, що направляє їх.

40% серед опитаних відмітили, що свої знання стосовно що збуджує їх партнера, отримали шляхом розмов і обговорень.

20% відповіли, що знають про те як збуджувати свого партнера шляхом отриманого досвіду раніше, відпрацьованим схемам.

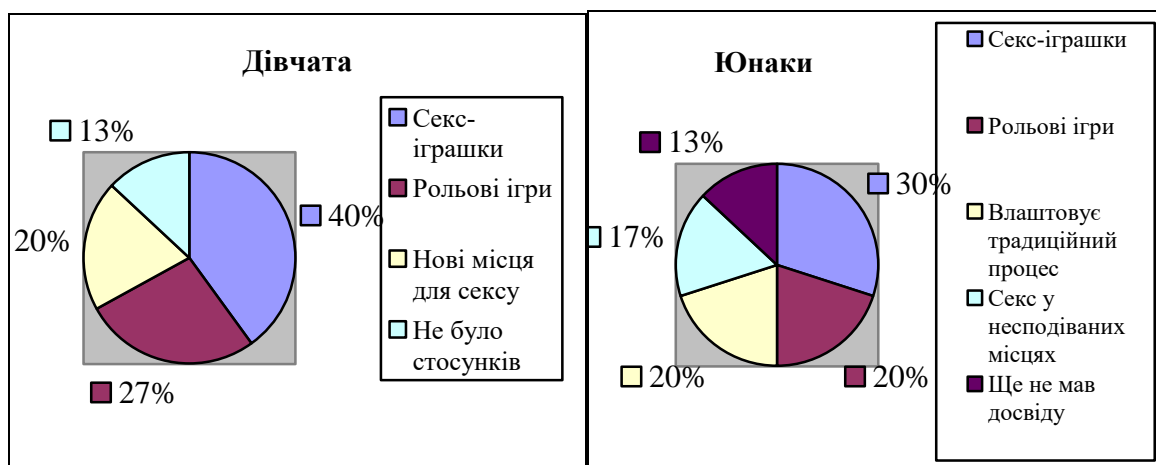
Результати чоловіків зрілого віку стосовно їх знань що збуджує партнера у сексі

60% серед опитаних відповіли, що знають про особливості що і як збуджує їх партнера, доповнюючи свої відповіді тим, що спілкувалися про це із ним, обговорювали деталі і особливості.

40% відповіли, що знають про збудження партнера спираючись на власний досвід отриманий раніше, поєднуючи із особливостями партнера на даний момент.

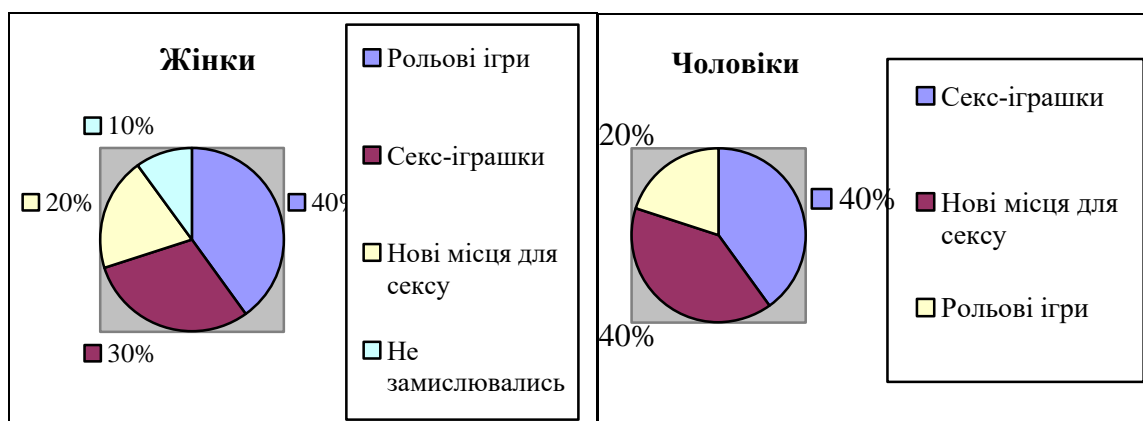
Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна відмітити цікаву тенденцію, що основними стратегіями стосовно того звідки вони знають про збудження свого партнера через: розмови, експерименти та поєднання минулого досвіду із особливостями у сексуальному плані партнера що є зараз. Цікаво відмітити те, що у юнацькому віці 20% респондентів інформовані про особливості збудження із ініціативи партнерки а ще 10% відмітили складнощі в отриманні інформації стосовно цього питання, що призупиняє певний розвиток її сексуальних стосунків.

На питання стосовно того яким чином респонденти юнацького віку готові урізноманітнювати інтимне життя із партнером презентовано на рисунку 2.11.

Рис. 2.11 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів щодо можливих шляхів урізноманітнення інтимного життя

Із рисунку 2.11 видно, що загальним у респондентів юнацького віку є наступні варіанти відповідей: секс-іграшки, рольові ігри, нові місця для сексу, секс у несподіваних місцях. Присутні відповіді які відрізняли певну групу, а саме: 20% юнаків влаштує традиційний процес заняття сексом. Також було відмічено, що 13% респондентів вікової групи ще не мали сексуальних відносин.

Рис. 2.12 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів щодо можливих шляхів урізноманітнення інтимного життя

Із рисунку 2.12, ми бачимо, що у респондентів зрілого віку відповіді розподілилися таким чином: рольові ігри, секс іграшки, нові місця для сексу. Варто відмітити що серед вибірки жінок 10% відповіли

що не замислювались над тим, як урізноманітнити сексуальне життя із партнером.

Порівнюючи отримані дані, можна прослідкувати, що досліджувані обох вікових груп виділяють серед варіантів урізноманітнити сексуальне життя: секс-іграшки, рольові ігри, дослідження і експериментування у нових місцях заняття сексом. Різницею є відповіді, що 20% респондентів юнаків на даний момент влаштовує традиційний процес заняття сексом і вони б нічого не змінювали, 13% серед осіб юнацького віку ще не мали сексуального досвіду, а 10% жінок зрілого віку, ще на момент проходження анкети не замислювались стосовно урізноманітнення сексуального життя.

Таблиця 2.5

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів юнацького віку стосовно їх найпотаємнішої еротичної, сексуальної фантазії

Еротичні фантазії			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
БДСМ	40%	БДСМ	40%
Секс на пляжі	10%	Секс на пляжі	10%
Екстримальний секс	20%	Сексуальні наряди партнерки	20%
Не замислювались	13%	Не замислювались	30%
Грубий секс	17%		

Як ми бачимо, відповіді респондентів обох груп великий відсоток надали еротичній сексуальній фантазії – БДСМ – 40%; схожими категоріями для обох груп були також: секс на пляжі та варіанти відповідей, що респонденти не замислювались над цим. Відмітимо також що дівчата даної вікової групи додали ще такі категорії до сексуальних фантазій: 20% уявляють собі екстремальний секс, 17% таємно бажають грубого сексу. Із відповідей юнаків ми виокремили окрему категорію – еротична фантазія партнерка у сексуальному наряді.

Таблиця 2.6

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
зрілого віку стосовно їх найпотаємнішої еротичної, сексуальної
фантазії**

Еротичні фантазії			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Секс утрюх (ЧЖЧ)	30%	Секс утрюх (ЖЧЖ)	40%
Секс в машині	10%	Складно відповісти	60%
Секс в театрі	10%		
Складно відповісти	50%		

Як ми бачимо, із таблиці 2.6, відповіді респондентів розподілилися таким чином: 30% жінок мріють і уявляють собі секс утрюх, а саме два чоловіка і одна жінка; 10% мають еротичну фантазію – секс у машині; 10% уявляють собі – секс у театрі. На відміну від чоловіків, відповіді яких розподілилися таким чином: 60% респондентів мають сексуальну фантазію сексу утрюх, де дві жінки і один чоловік.

Варто відмітити певний супротив як на нашу думку, який проявляється у відповідях «*складно відповісти*», що займає більший відсоток у обох групах.

Узагальнюючи результати відповідей досліджуваних обох вікових груп, можна сказати, що у юнацькому віці превалує фантазії щодо різних видів сексу: в екстремальних місцях, сексу на пляжі, БДСМ, грубому сексі. На нашу думку, це можна пояснити ще недостатнім досвідом, можливим не замилюванням стосовно безпеки і наслідків такого сексу, навіть можливо те що ще у цьому віці слабо тестується реальність і є бажання повторити так як демонструється у порно.

Вибірка зрілого віку, продемонструвала певний супротив стосовно відповідей на це запитання, це можна пояснити тим, що дана тема є доволі пікантною і особистою або ще є можливий варіант присутності стереотипів щодо висвітлювання даної теми. Цікавим є той факт що кожна третя-четверта людина уявляє у своїй фантазії секс утрюх, вибір

партнерів залежить від гендеру: так жінки уявляють собі «ЧЖЧ» а чоловіки «ЖЧЖ».

Результати дівчат стосовно їх поведінки коли вони застали свого партнера за переглядом порнофільму

Серед опитаних респонденток маємо такі показники:

53% відмітили, що побачивши свого партнера за переглядом порнофільму відчували б збудження і приєдналися до перегляду із вірогідністю продовження.

17% відповіли, що запропонували припинити перегляд а перейти до дій і зайнятися сексом із партнером.

10% респонденток побачивши що партнер дивиться порнофільм – залишать його у спокої «нехай дивиться, я краще займуся своїми справами».

10% опитаних заставши партнера за переглядом порнофільму запропонують йому проговорити цю ситуацію, з'ясувати можливі моменти чого не вистачає йому у їх відносинах, що хотілося б змінити або що б хотілося повторити із побаченого.

10% відповіли, що у подібній ситуації почуватимуть себе образливо, обов'язково буде бажання обговорити те що сталося, висловити свої почуття.

Результати юнаків стосовно їх поведінки коли вони застали свого партнера за переглядом порнофільму

83% опитаних досліджуваних відповіли, що стикалися вже з подібними ситуаціями і вони приєдналися б до перегляду порнофільму разом із партнеркою, це певним чином урізноманітнить їх сексуальні стосунки.

17% відмітили цікавість того що саме дивиться партнерка, яку категорію порнофільму вона обрала, що саме їй сподобалось у побаченому із можливістю повторити це у житті із ним.

Результати жінок зрілого віку стосовно їх поведінки коли вони застали свого партнера за переглядом порнофільму

40% серед опитаних у своїх відповідях, відмітили, що відчували б певне збудження і приєдналися до перегляду порнофільму разом із партнером.

30% запропонували б партнерові припинити перегляд і зайнятися сексом «тут і зараз».

20% відповіли, що виникло б бажання обговорити і вирішити дану проблему разом.

10% у своїх відповідях зазначили, що у подібній ситуації, залишили б партнера у спокої, давши йому додивитися порнофільм, тим часом зайнявшись своїми справами.

Результати чоловіків стосовно їх поведінки коли вони застали свого партнера за переглядом порнофільму

60% відмітили, що побачивши свого партнера за переглядом порнофільму відчували б збудження і приєдналися до перегляду із вірогідністю продовження.

40% відповіли, що було б корисно проговорити цю ситуацію, для з'ясування того що збуджує у цьому порнофільмі, із можливістю разом відтворити певні бажання партнера.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна відмітити цікаву тенденцію що більшу кількість відповідей набрала у відсотковому співвідношенні категорія «приєднатися до партнера який переглядає порнофільм» адже це викличе цікавість разом із збудженням, яке можна перенести у сексуальні відносини. Особливостями відповідей жінок обох вікових груп на це питання є те, що у такій ситуації вони запропонують не дивитися порнофільм а зайнятися сексом у реальності «тут і зараз». Різницею відповідей жінок і чоловіків зрілого віку є те, що обидві групи мають категорію щодо обговорення виниклої ситуації,

проте жінки зацентували увагу саме «вирішити проблему» на відміну від чоловіків, яким було б цікаво дізнатися що збуджує партнера при перегляді із можливістю повторити. Цікавими відповідями для нас також були: «залишу партнера самого, краще займуся своїми справами» такі категорії зустрічалися лише у жінок обох вікових груп. І 10% серед опитаних дівчат юнацького віку у подібній ситуації відчули би себе ображеною, покинутою, розчарованою.

Результати відповідей дівчат стосовно їх дій коли вони втомилися а партнер виразив бажання зайнятися сексом

87% опитаних респоненток без сумнівів відповіли, що вони б відновили партнерові у сексі, але разом із цим пояснивши причину чому саме.

13% серед опитаних зазначили у відповідях, що займуться сексом із партнером, адже «секс допомагає від втоми».

Результати відповідей юнаків стосовно їх дій коли вони втомилися а партнер виразив бажання зайнятися сексом

80% опитаних досліджуваних відповіли, що без сумнівів відмовили б партнерові у сексі, але пояснивши причину чому саме.

13% не відмовлятимуть собі у задоволені і займуться сексом, тим паче коли партнер вміє пропонувати.

7% побачивши як сексу хоче його партнер – не відмовлятимуть йому а «насолоджуватимуться процесом нерухомо».

Результати відповідей жінок зрілого віку стосовно їх дій коли вони втомилися а партнер виразив бажання зайнятися сексом

60% респонденток, без сумнівів відповіли, що вони б відновили партнерові у сексі, але разом із цим пояснивши причину чому саме.

40% серед опитаних погодились би на швидкий секс не відмовляючи партнерові у його бажанні сексу.

Результати відповідей чоловіків зрілого віку стосовно їх дій коли вони втомилися а партнер виразив бажання зайнятися сексом

80% опитаних досліджуваних відповіли, що без сумнівів відмовили б партнерові у сексі, але пояснивши причину чому саме.

20% не відмовлятимуть собі у задоволені і займуться сексом із партнером.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна побачити що більший відсоток відповідей респондентів базувалися на відчутті власного комфорту і власних кордонів, які, якщо відчувають втому – не будуть займатися сексом із партнером, намагаючись конструктивно пояснити чому саме. Цікавими були відповіді юнаків, серед яких 7% погодяться на секс, але насолоджуватимуться процесом нерухомо та жінок зрілого віку, серед яких 40% опитаних погодяться навіть через власну втому, проте на «швидкий секс». Таку розбіжність у відсотках і взагалі присутність даних категорій, може свідчити проте, що юнацький вік ще за своїми фізіологічними потребами і силами має більший запит на секс ніж у людей зрілого віку. Також присутні відповіді, що навіть через втому, респонденти також погодяться на секс, проте із причин того, чому відмовляти собі у задоволені «апетит з'являється під час їжі».

Таблиця 2.7

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів юнацького віку стосовно того, що може викликати сексуальне збудження у чоловіка

Сексуальне збудження у чоловіка			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Гарне тіло	20%	Чоловіки люблять очима	30%
Зовнішність	20%	Енергія і сексуальність жінки	30%
Запах	10%	Мова тіла	20%
Сексуальність	10%	Еротична білизна	10%
Еротична білизна	10%	Запах	10%
Складно відповісти	30%		

Як ми бачимо, респонденти обох груп відмітили певні спільні категорії, що стосуються пробудження у чоловіка сексуального бажання – це такі, як «запах», «еротична білизна». Різниця прослідковується у таких категоріях в залежності від статі: на думку респонденток, сексуальне бажання виникає у чоловіка коли він дивиться на «гарне тіло», «зовнішність», відчуває «сексуальність жінки», 30% опитаних відчули складність у відповіді на запропоноване запитання. Можна припустити, що подібні категорії прив'язані скоріше до самовідчуття себе, акцентуючи увагу на зовнішності, гарному тілі. Подібні уявлення підтверджуються відповідями юнаків, адже були вказані такі категорії «чоловіки люблять очима», зачаровує енергія і сексуальність жінки.

Таблиця 2.8

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
зрілого віку стосовно того, що може викликати сексуальне
збудження у чоловіка**

Сексуальне збудження у чоловіка			
Чоловіки	Відсоток	Жінки	Відсоток
Вміння проявляти жіночу сексуальність	60%	Зовнішність	40%
Зовнішність	20%	Сексуальне тіло	30%
Голос	10%	Цікава картинка	20%
		Сексуальність	10%

Із таблиці 2.8, ми бачимо що превалюючими відповідями стосовно того, що викликає збудження у чоловіків були відмічені: вміння проявляти жіночу сексуальність, зовнішність, сексуальне тіло, «цікава картинка».

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можемо відмітити схожість у відповідях що стосуються зовнішнього вигляду прояву сексуальності, створення так званої «цікавої картинки».

Таблиця 2.9

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
юнацького віку стосовно того, що може викликати сексуальне
збудження у жінки**

Сексуальне збудження у жінки			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Ставлення до жінки	30%	Харизма чоловіка	30%
Харизма чоловіка	20%	Зовнішній вигляд	27%
Гарне тіло чоловіка	20%	Впевненість	20%
Запах	17%	Парфуми	13%
Складно відповісти	13%	Складно відповісти	10%

Як ми бачимо, порівнюючи відповіді групи людей юнацького віку, у жінки може викликати збудження: харизма чоловіка, ставлення чоловіка до жінки, зовнішній вигляд, гарне тіло чоловіка, його запах або парфум, та прояв не підробленої впевненості у діях, поведінці, самопрезентації.

Таблиця 2.10

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
зрілого віку стосовно того, що може викликати сексуальне
збудження у жінки**

Сексуальне збудження у жінки			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Зовнішність	50%	Зовнішність	30%
Ставлення до жінки	30%	Харизма	20%
Складно відповісти	20%	Почуття безпеки	10%
Запах	17%	Складно відповісти	40%
Складно відповісти	13%		

У групі досліджуваних зрілого віку, були відмічені такі категорії: зовнішність чоловіка, ставлення до жінки, харизма, почуття безпеки, запах.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можемо говорити про те, що схожими категоріями є такі: зовнішність, харизма, ставлення до жінки, запах.

Таблиця 2.11

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
юнацького віку стосовно їх розуміння сексу без зобов'язань та згоди
на подібні відносини**

Секс без зобов'язань			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Секс для задоволення фізичних потреб	37%	Секс для задоволення фізичних потреб	43%
Секс для сексуального задоволення	23%	Секс для здоров'я	30%
Інтимні стосунки на один раз	20%	Нерегулярний секс, залежить від обставин	27%
Ілюзія	10%		
Бруд	10%		

67% опитаних респонденток відповіли, що не погодились би вступити у подібні відносини.

33% дівчат, зазначили, у своїх відповідях, що розглядають подібний варіант щодо згоди.

77% досліджуваних юнаків відповіли на це питання в опитуванні, що не згодні на подібні відносини.

23% серед опитаних юнаків погодились би на секс без обов'язків, сприймаючи це як цікавий досвід.

Таблиця 2.12

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
зрілого віку стосовно їх розуміння сексу без зобов'язань та згоди на
подібні відносини**

Секс без зобов'язань			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Секс для здоров'я	40%	Секс для здоров'я	50%
Секс по домовленості для взаємного задоволення	20%	Задоволення фізіологічних потреб	30%
Секс – як альтернатива (без планів на серйозні стосунки)	30%	Секс без планів на серйозні стосунки	20%
Це є гріховним	10%		

80 % серед опитаних респонденток, зазначили у відповідях, що не погодяться на такі стосунки.

20% зазначили, що думка про це збуджує і вони схильні згодитися на подібні стосунки, були також зазначені декілька відповідей, що подібний досвід досі триває.

40% чоловіків зрілого віку відмітили, що не погодяться на такі стосунки.

60% респондентів чоловіків зрілого віку, зазначили, що погодились би на подібні стосунки.

Порівнюючи відповіді обох вікових груп, можна побачити що більшість серед опитаних респондентів (67%) дівчат, (77%) юнаків не погодяться на стосунки без зобов'язань, даючи визначення їм як секс на один раз, секс для задоволення фізичних потреб, секс для здоров'я. Серед досліджуваних зрілого віку 80% жінок не погодились вступати у відносини без зобов'язань, на відміну від чоловіків, серед яких 60% відмітили під час опитування, що це є цікавим досвідом і у даний час вони б погодились на такі стосунки.

Таблиця 2.13

Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів юнацького віку стосовно того, чи готові вони практикувати свінгверство?

Сексуальне збудження у жінки			
Дівчата	Відсоток	Юнаки	Відсоток
Ні	77%	Ні	80%
Не замислювались	13%	Готові спробувати	20%
Готові спробувати	10%		

Відповіді респондентів, як ми бачимо розподілилися таким чином, що домінуючий відсоток в обох групах займає відповідь «ні» – 77% серед дівчат і 80% серед юнаків. Додатковою категорією у цьому запитанні є відповіді: «не замислювались» 13% відповіли дівчата.

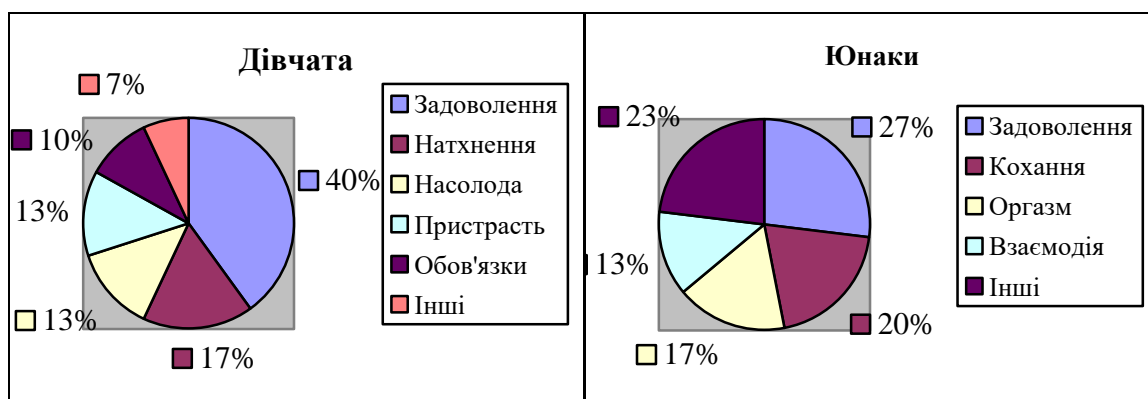
Таблиця 2.14

**Розподіл результатів у досліджуваних груп респондентів
зрілого віку стосовно того, чи готові вони практикувати
свінгверство?**

Сексуальне збудження у жінки			
Жінки	Відсоток	Чоловіки	Відсоток
Ні	60%	Ні	70%
Так, думка про це викликає збудження	30%	Не замислювались	30%
Не замислювались	10%		

Відповіді респондентів, як ми бачимо розподілилися таким чином, що домінуючий відсоток в обох групах займає відповідь «ні» – 60% серед жінок зрілого віку і 70% серед чоловіків. У 30% серед опитаних жінок, виникали думки і бажання спробувати новий формат сексуальних відносин, спираючись на свої почуття збудженості. Цікавими є відповіді у порівнянні цих двох груп. Відмітимо, що серед юнаків і дівчат присутні відповіді відносно того, що вони готові спробувати подібний вид сексуальних стосунків (10%) дівчат, (20%) хлопців, що відрізняється від відповідей осіб зрілого віку, які виявили певний супротив, на нашу думку, написавши в опитувальнику « не замислювався про це». Це може говорити про присутність певної табуованості даної теми, недозволенності думати про таке або ж писати про таке.

Надалі ми досліджували особливості асоціацій пов'язаних із темою сексу. Результати представлено починаючи з рисунку 2.13.

Рис. 2.13 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «секс»

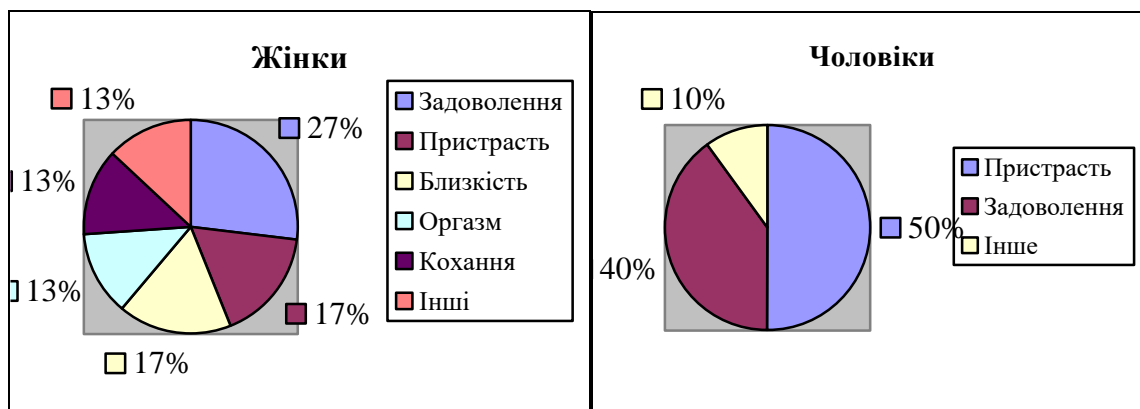
Згідно з результатами проведеного анкетування, дівчата у більшості випадків асоціюють секс із задоволенням (40%), так само як і юнаки (27%).

На другому місці у дівчат натхнення (17%), у хлопців – виникли розбіжні думки, що сформувалися в найбільшу групу інших варіантів (23%).

У жінок в однаковому співвідношенні виникають асоціації з сексом це насолода від процесу та пристрасть – 13%. Секс як обов'язок відбивається у їх підсвідомості лише у 10% випадків. Інший асоціативний ряд сформований із відповідей з низькою частотою повторень, він найменший (7%).

Для 20% хлопців-респондентів секс пов'язаний з коханням, що трохи переважає над оргазмом. Як взаємодію розглядають секс лише 13% юнаків.

Висновок: у дівчат переважає асоціативний ряд, пов'язаний із фізичним та психологічним задоволенням, а у хлопців з фізичною та духовною потребами.

Рис. 2.14 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «секс»

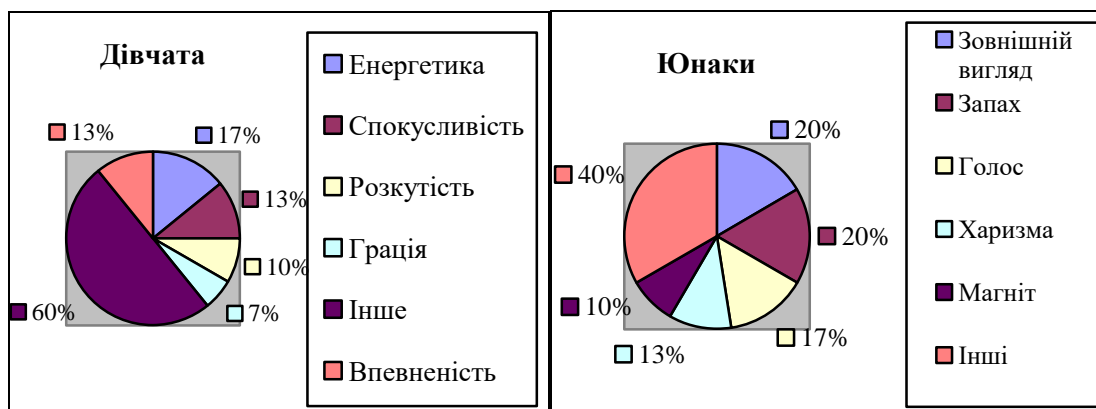
Половина чоловіків (50%) називали пристрасть у відповідь на стимульне слово «секс». У жінок цей показник на другому місці (17%), який розділяє його з близькістю (17%).

Більшість жінок (27%) називали асоціативний ряд, пов'язаний з задоволенням. У хлопців ця відповідь зустрічалася майже у половині випадків (40%).

З однаковою частотою, що дозволяє виокремити відповіді у три групи, виникали асоціації у жінок на тему кохання, оргазму та іншого – по 13%.

У 10% чоловіків виникли досить розбіжні асоціації на слово «секс».

Висновок: більшість жінок та чоловіків мають протилежні діаметрально асоціації: якщо для хлопців секс це в першу чергу пристрасть та вже потім задоволення, то для жінок на підсвідомому рівні це переважно задоволення, а пристрасть – на другому місці. Та навіть з огляду на ці результати важливо зазначити, що респонденти зрілого віку обох гендерів виокремлюють ці дві асоціації у переважаючі позиції.

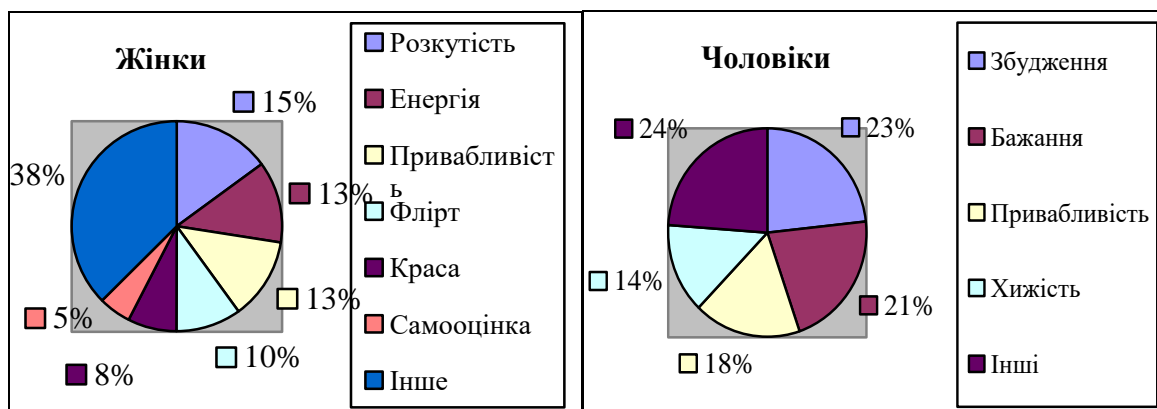
Рис. 2.15 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «сексуальність»

Найбільші групи відповідей (60% серед дівчат та 40% серед хлопці) містять розрідженні асоціації до стимульного слова «сексуальність», тому їх доцільно виокремити.

Найбільша частота відповідей (17%) у дівчат відображають їх уявлення про сексуальність як про специфічну енергетику. Наступне місце розділяють відповіді «спокусливість» та «впевненість» по 13%. Сексуальність як поняття розкутості підсвідомо бачать 10% жінок, а грації – 7%.

Найбільша частота відповідей (по 20% кожна) у юнаків стосовно асоціацій зі словом «сексуальність» пов'язані з зовнішнім виглядом та запахом. У 17% хлопців виникли асоціації з голосом. 13% респондентів порівнюють це поняття з харизмою, а 10% з магнітом.

Висновок: для дівчат юнацького віку сексуальність проявляється підсвідомо переважно в тілесній енергетиці та поведінці, коли хлопці того ж віку більше відзначають органолептичні показники, для них сексуальність ґрунтується на фізичних якостях людини.

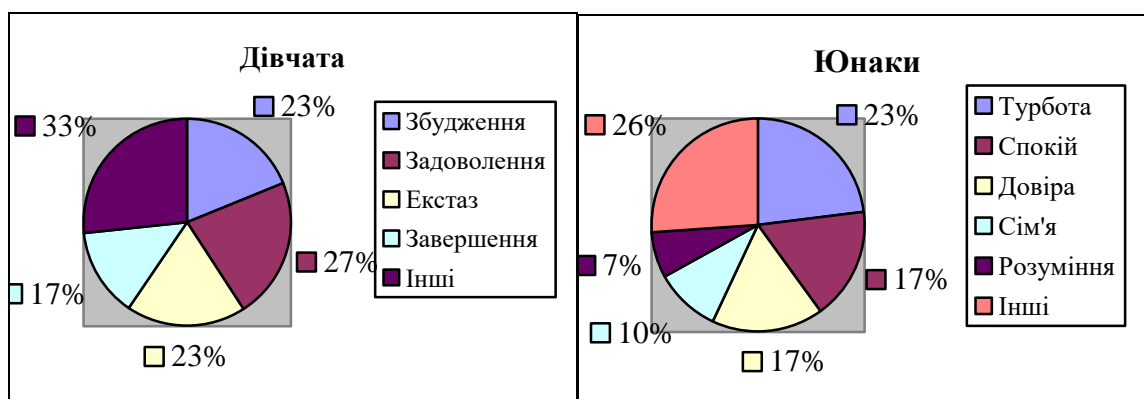
Рис. 2.16 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «сексуальність»

Найбільші групи відповідей (38% серед жінок та 24% серед хлопці) містять розрідженні асоціації до стимульного слова «сексуальність», тому їх доцільно виокремити.

Найбільша частота відповідей (15%) у жінок відображають їх уявлення про сексуальність як про розкутість. Наступне місце розділяють відповіді «енергія» та «привабливість» по 13%. Сексуальність як поняття флірту підсвідомо бачать 10% жінок, краси – 8%, самооцінки - 5%.

Найбільша частота відповідей (23%) у чоловіків стосовно асоціацій зі словом «сексуальність» пов'язані зі збудженням. У 21% хлопців виникли асоціації з бажанням. 18% респондентів порівнюють це поняття з привабливістю, а 14% з хижістю.

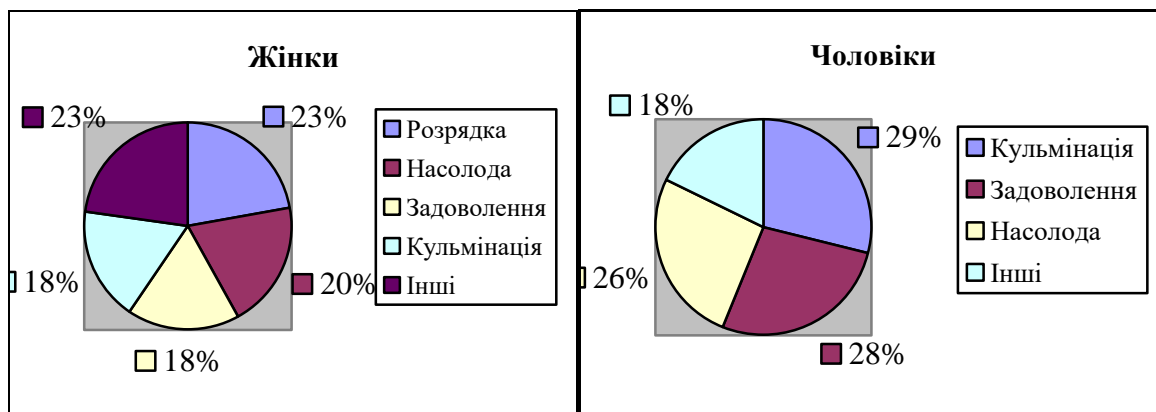
Висновок: для жінок зрілого віку сексуальність проявляється підсвідомо переважно в поведінці та самосприйнятті, коли чоловіки того ж віку більше пов'язують з фізичним відчуттям задоволення від прояву чи спостереження за сексуальністю.

Рис. 2.17 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «оргазм»

Згідно з результатами проведеного анкетування, у респонденток були отримані такі результати на стимульне слово «оргазм»: збудження (23%), задоволення (27%), екстаз (23%), завершення (17%), у 33% дівчат, виникли розбіжні асоціативні ряди на слово «оргазм».

У юнаків можемо зазначити такі асоціації на слово «оргазм»: турбота (23%), спокій (17%), довіра (17%), сім'я (10%), розуміння (7%), у 26% опитаних, виникли розбіжні асоціативні ряди на слово «оргазм».

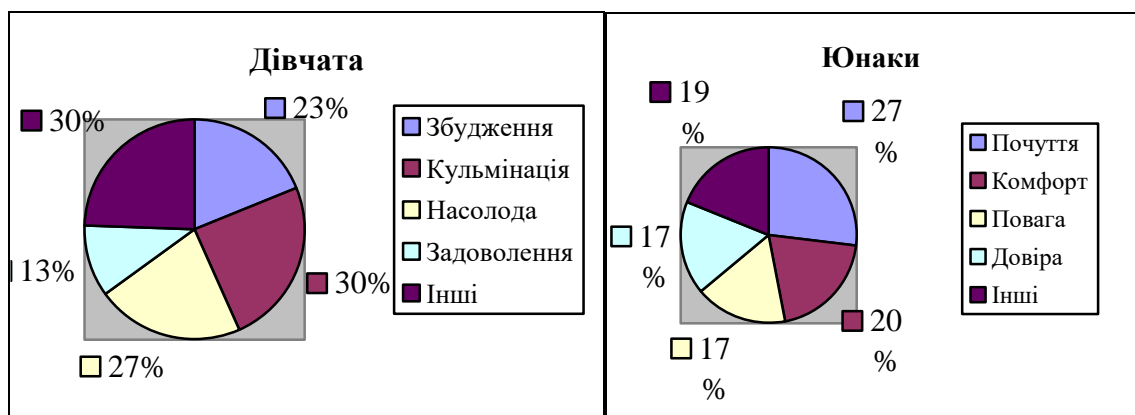
Рис. 2.18 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «оргазм»

Як бачимо з рисунку 2.18, найбільші групи відповідей (23% оргазм – як розрядка, серед жінок та 29% оргазм – як кульмінація, серед

чоловіків зрілого віку) містять розрідженні асоціації до стимульного слова «оргазм», тому їх доцільно виокремити.

Найбільша частота відповідей 20% у жінок відображають їх уявлення про «оргазм» як насолоду. Наступне місце розділяють відповіді «задоволеність» та «кульмінація».

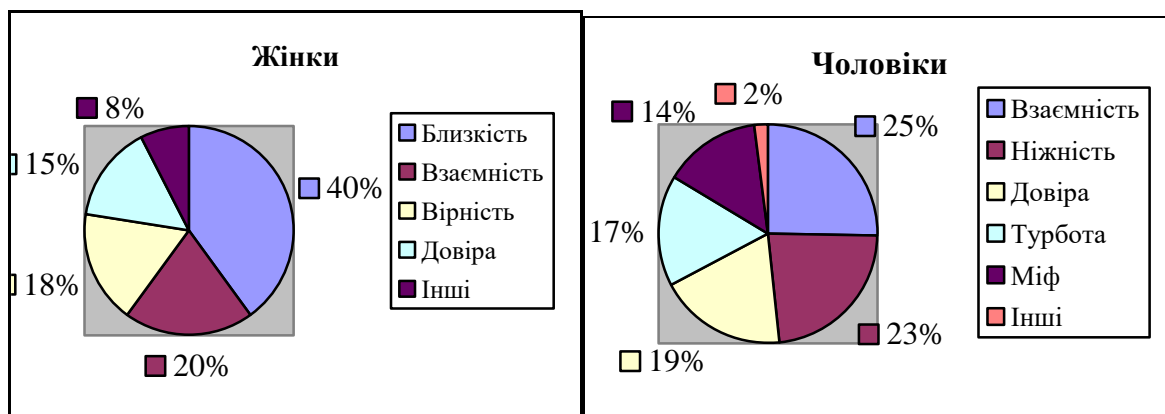
Найбільша частота відповідей, серед чоловіків 28% задоволення, 26% насолода. У 17% опитаних, виникли розбіжні асоціативні ряди на слово «оргазм».

Рис. 2.19 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «кохання»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів виокремились такі категорії: збудження (23%), кульмінація (30%), насолода (27%), задоволення (13%). У 30% дівчат виникли досить розбіжні асоціації на слово «кохання».

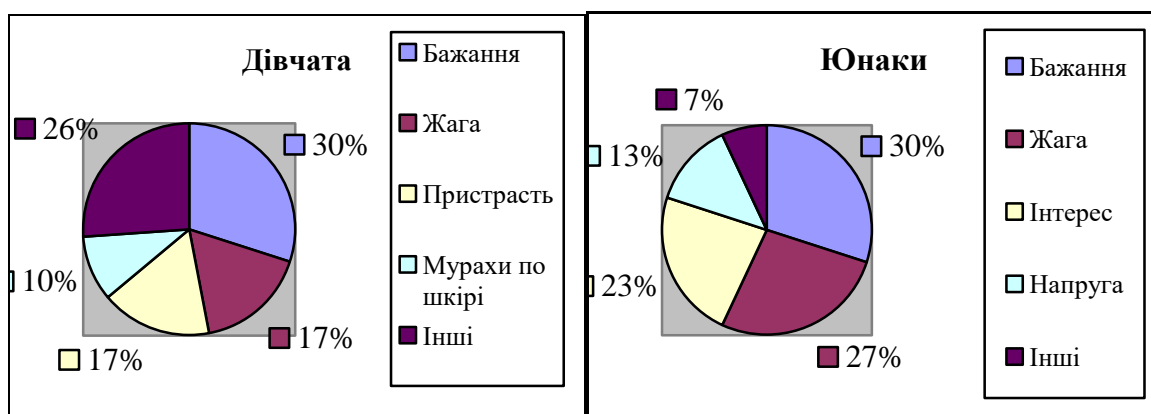
Наступні результати висвітливо з вибірки юнаків, у відповідях виокремились такі категорії: почуття (27%), комфорт (20%), повага (17%), довіра (17%), відповіді які досить розбіжні асоціації на слово «кохання» ми позначили як категорію «інше» (19%).

Рис. 2.20 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «кохання»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів зрілого віку виокремились такі категорії: близькість (40%), взаємність (20%), вірність (18%), довіра (15%). Інший асоціативний ряд сформований із відповідей з низькою частотою повторень, він найменший (8%).

Наступні результати висвітливо з вибірки чоловіків, у відповідях виокремились такі категорії: взаємність (25%), ніжність (23%), довіра (19%), турбота (17%), кохання – як міф (14%). Інший асоціативний ряд сформований із відповідей з низькою частотою повторень, він найменший (2%).

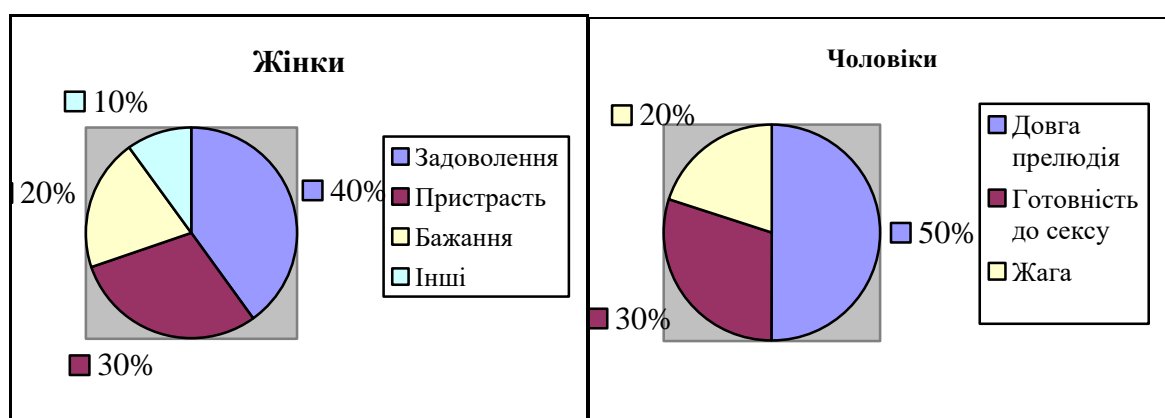

Рис. 2.21 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «збудження»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів юнацького віку виокремились такі категорії на стимульне слово «збудження»: бажання (30%), жага (17%), пристрасть (17%), мурахи по шкірі (10%). У 26% дівчат виникли досить розбіжні асоціації на слово «збудження».

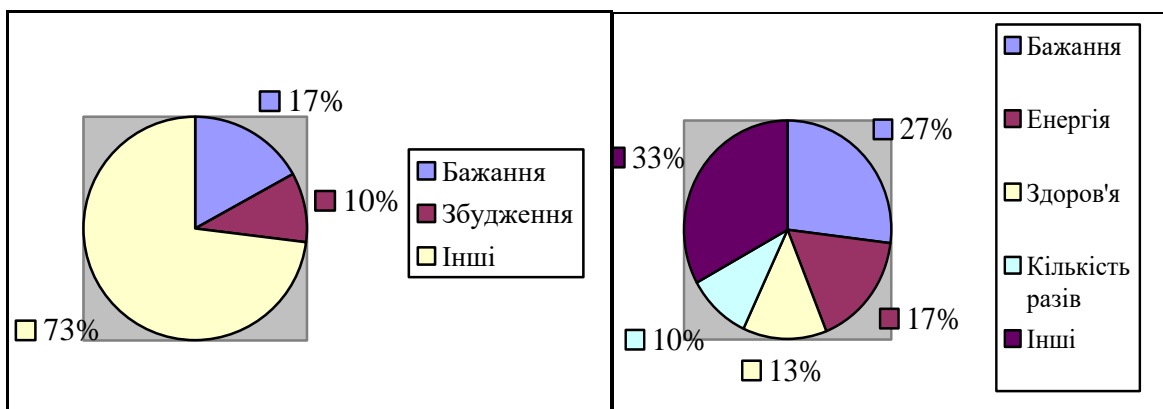
Наступні результати висвітliamo з вибірки юнаків, у відповідях виокремились такі категорії: бажання (30%), жага (27%), інтерес (23%), напруга (13%). Інший асоціативний ряд сформований із відповідей з низькою частотою повторень, він найменший (7%).

Рис. 2.22 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «збудження»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів жінок зрілого віку виокремились такі категорії на стимульне слово «збудження»: задоволення (40%), пристрасть (30%), бажання (20%), У 10% жінок виникли досить розбіжні асоціації на слово «збудження».

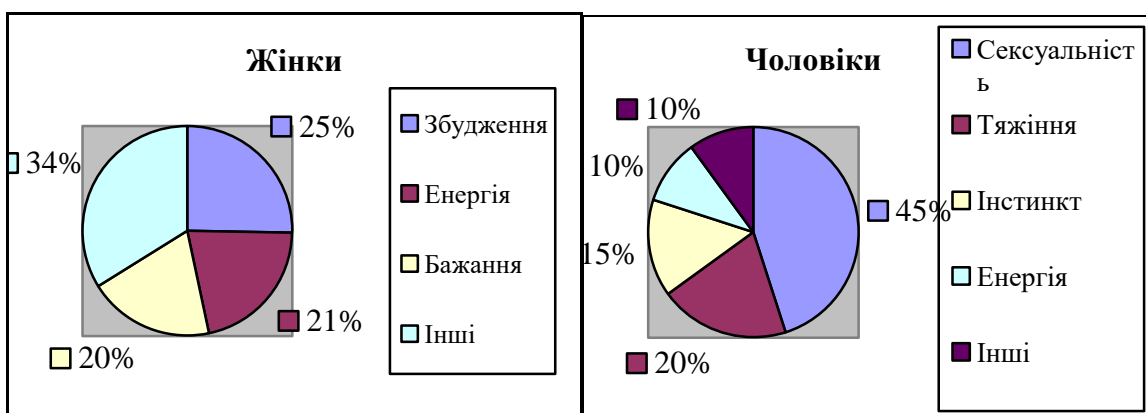
Наступні результати висвітliamo з вибірки чоловіків, у відповідях виокремились такі категорії: довга прелюдія (50%), готовність до сексу (30%), жага (20%).

Рис. 2.23 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «лібідо»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів дівчат юнацького віку виокремились такі категорії на стимульне слово «лібідо»: бажання (17%), збудження (10%), У 73% жінок виникли досить розбіжні асоціації на слово «лібідо». Можна припустити що такий великий розкид показників, може бути через досить широке поняття лібідо, і для кожного воно має свій сенс.

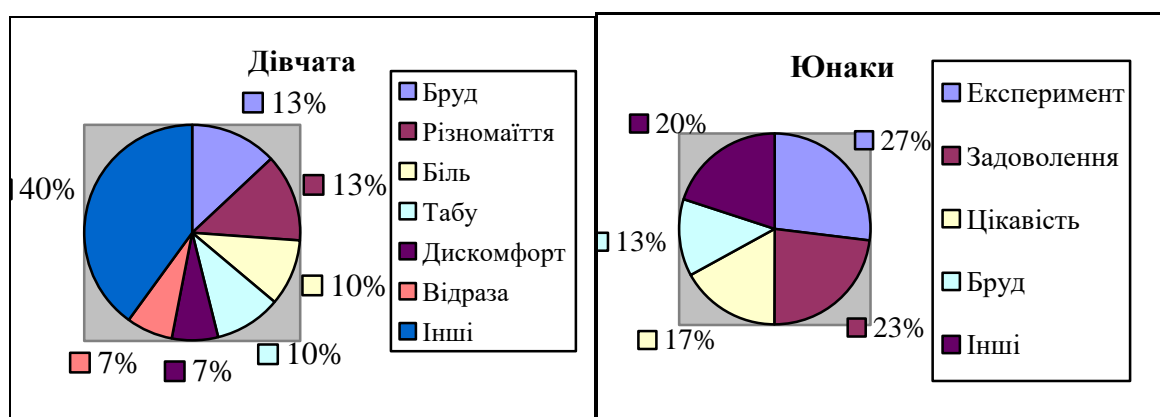
Наступні результати висвітliamo з вибірки юнаків, у відповідях виокремились такі категорії: бажання (27%), енергія (17%), здоров'я (13%), кількість разів (10%). У 33% чоловіків виникли досить розбіжні асоціації на слово «збудження».

Рис. 2.24 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «лібідо»

Як бачимо із рисунку, із відповідей респондентів жінок зрілого віку виокремились такі категорії на стимульне слово «лібідо»: збудження (25%), енергія (21%), бажання (20%). У 34% жінок виникли досить розбіжні асоціації на слово «лібідо». Можна припустити що такий великий розкид показників, може бути через досить широке поняття лібідо, і для кожного воно має свій сенс.

Наступні результати висвітливо з вибірки чоловіків, у відповідях виокремились такі категорії: сексуальність (45%), тяжіння (20%), інстинкт (15%), енергія (10%). У 10% чоловіків виникли досить розбіжні асоціації на слово «лібідо».

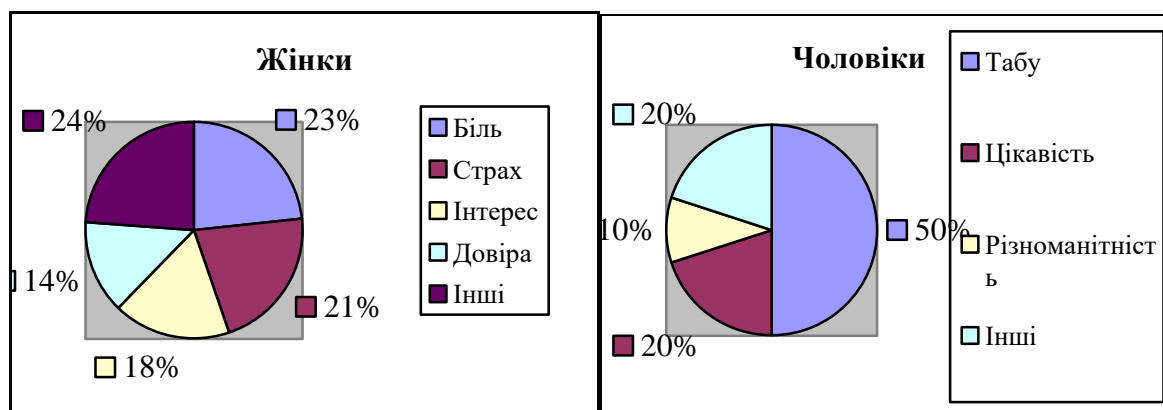

Рис. 2.25 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «анальний секс»

Як бачимо із рисунку 2.25, із відповідей респондентів дівчат юнацького віку виокремились такі категорії на стимульне слово «анальний секс»: бруд (13%), різноманіття (13%), біль (10%), табу (10%), дискомфорт (7%), відраза. У 40% дівчат виникли досить розбіжні асоціації на слово «анальний секс», загалом із негативним відтінком. Можна припустити що такий великий розкид показників, може бути через досить широкий емоційний спектр почуттів до цього поняття.

Наступні результати висвітливо з вибірки юнаків, у відповідях виокремились такі категорії: експеримент (27%), задоволення (23%),

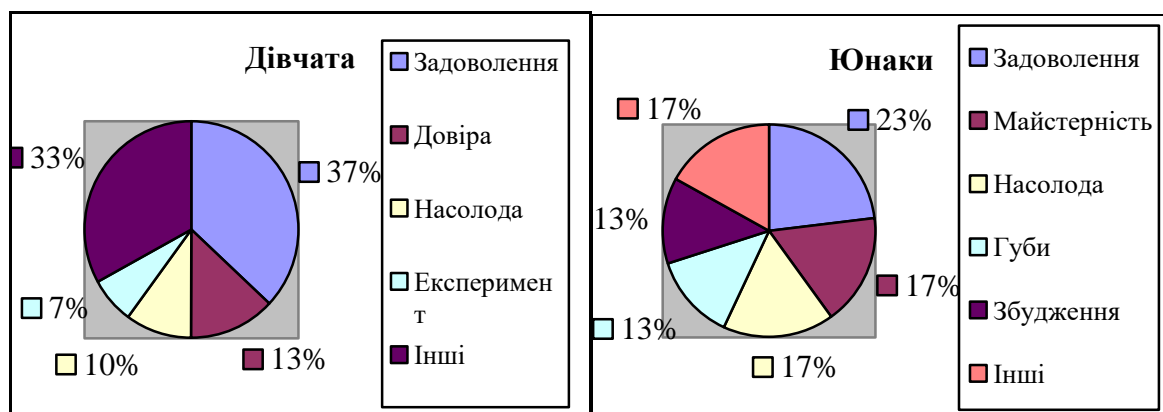
цікавість (17%), бруд (13%). У 20% юнаків виникли досить розбіжні асоціації на слово «анальний секс».

Рис. 2.26 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «мінет»

Як бачимо із рисунку 2.26, із відповідей респондентів жінок зрілого віку виокремились такі категорії на стимульне слово «анальний секс»: біль (23%), страх (21%), інтерес (18%), довіра (14%). У 24% жінок виникли досить розбіжні асоціації на слово «анальний секс». », загалом із негативним відтінком. Можна припустити що такий великий розкид показників, може бути через досить широкий емоційний спектр почуттів до цього поняття.

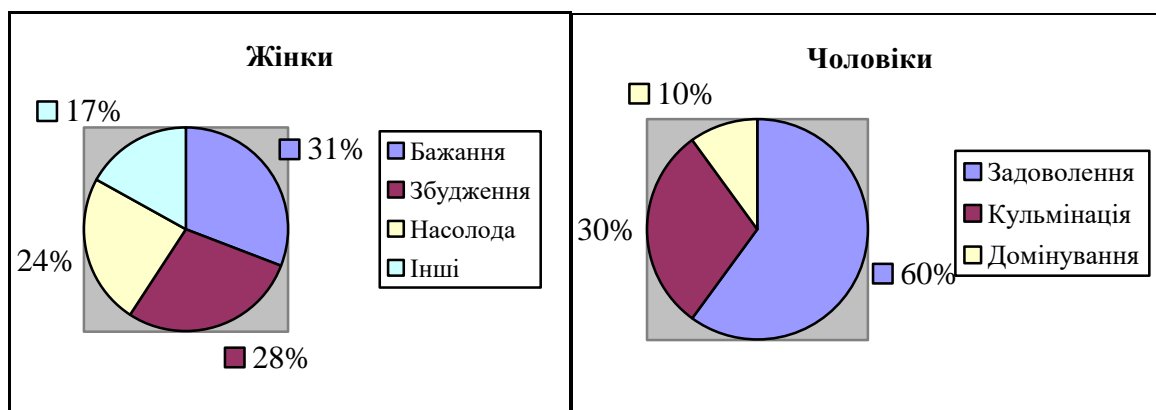
Наступні результати висвітliamo з вибірки чоловіків, у відповідях виокремились такі категорії: табу (50%), цікавість (20%), різноманітність (10%). У 20% чоловіків виникли досить розбіжні асоціації на слово «лібідо».

Рис. 2.27 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів юнацького віку щодо асоціацій на стимульне слово «мінет»

Як бачимо із рисунку 2.27, із відповідей респондентів дівчат юнацького віку виокремились такі категорії на стимульне слово «мінет»: задоволення (37%), довіра (13%), насолода (10%), експеримент (7%), дискомфорт (7%), відраза. У 33% дівчат виникли досить розбіжні асоціації на слово «мінет», загалом зі змішаним відтінком.

Наступні результати висвітливо з вибірки юнаків, у відповідях виокремились такі категорії: задоволення (23%), майстерність (17%), насолода (17%), губи (13%), збудження (13%). У 17% юнаків виникли досить розбіжні асоціації на слово «мінет».

Рис. 2.28 Розподіл варіантів відповідей у досліджуваній групі респондентів зрілого віку щодо асоціацій на стимульне слово «мінет»

Як бачимо із рисунку 2.18, із відповідей респондентів жінок зрілого віку виокремились такі категорії на стимульне слово «мінет»: бажання (31%), збудження (28%), насолода (24%). У 17% дівчат виникли досить розбіжні асоціації на слово «мінет», загалом зі змішаним відтінком.

Наступні результати висвітливо з вибірки чоловіків, у відповідях виокремились такі категорії: задоволення (60%), кульмінація (30%), домінування (10%).

Висновки до другого розділу

Проведене нами емпіричне дослідження вивчення особливостей ставлення до сексу у різних поколіннях дозволяє констатувати що:

- З'ясовано, що сексуально обізнана людина на думку респондентів обох вікових груп – це особа, яка мала достатній сексуальний досвід, знає про безпеку і наслідки сексуальних відносин, знає шляхи отримання як власного задоволення від сексу так і знає шляхи як задовольнити партнера.

- Досліджено, що юнацькому віці превалює фантазії щодо різних видів сексу: в екстремальних місцях, сексу на пляжі, БДСМ, грубому сексі. Вибірка зрілого віку, продемонструвала певний супротив стосовно відповідей на це запитання, це можна пояснити тим, що дана тема є доволі пікантною і особистою або ще є можливий варіант присутності стереотипів щодо висвітлювання даної теми.

- Констатовано, що чоловіки у превалюючому відсотковому співвідношенні є більш готовими підтримати, допомогти партнерові у якого ще не було сексуального досвіду, на відміну від жінок.

- Встановлено, більшість серед опитаних респондентів юнацького віку, а саме: (67%) дівчат, (77%) юнаків не погодяться на стосунки без зобов'язань, даючи визначення їм як секс на один раз, секс для задоволення фізичних потреб, секс для здоров'я. Серед досліджуваних зрілого віку 80% жінок не погодились вступати у відносини без зобов'язань, серед чоловіків, 60% відмітили, що це є цікавим досвідом і у даний час вони б погодились на такі стосунки.

- З'ясовано, що більшість респондентів обох вікових груп відчуваючи втому, на пропозицію партнера зайнятися сексом

спираються на відчуття власного комфорту, а тому, не будуть займатися сексом, при цьому, намагаючись конструктивно пояснити чому саме.

- Виявлено, що жінки юнацького та зрілого віку, в цілому позитивно ставляться до свого першого сексуального досвіду, описуючи його як досвід про який вони не шкодують і нічого б не змінювали. На відміну від жінок, чоловіки, у своїй більшості, бажали б забути і не згадувати їх перший сексуальний досвід. До цих відповідей ми умовно можемо додати і тих респондентів, хто не відповів на дане запитання, що говорить про можливий супротив стосовно цієї теми.

- З'ясовано, що ті хто вступали у сексуальні стосунки у підлітковому віці описують свій сексуальний досвід як негативний, про який би хотілося б не згадувати через необізнаність, невміння контролювати власні фізіологічні процеси, зокрема, передвчасне сім'явиверження. На відміну від респондентів, які мали ранній сексуальний досвід, ті хто отримали його пізніше, ставляться до нього позитивно. На нашу думку це пояснюється, з одного боку, усвідомленням своїх потреб, підвищенням власної сексуальної компетентності, здатності до володіння власними психофізіологічними реакціями, а по-друге, почуттям кохання, як мотивом першого сексуального досвіду.

- Досліджено, що 100% респондентів молодого покоління відмічали своє ставлення першого сексуального досвіду (позитивне чи негативне). На відміну від юнацького віку, старше покоління у 70% відповідей не надали емоційної оцінки взагалі.

ВИСНОВКИ

Визначено, що сексуальність людини реалізується через її сексуальну поведінку, яка передбачає активність, певну систему дій у задоволенні сексуальних потреб.

З'ясовано, що науковці ототожнюють поняття «секс» та «сексуальні стосунки». Сексуальні стосунки – це сукупність соціальних, психічних, тілесних процесів та взаємин, пов'язаних із появою а також задоволенням статевого потягу.

Виявлено, розширення спектру сексуальних функцій від суто репродуктивної до комунікативної, релаксаційної, пізнавальної та профілактичної.

З'ясовано, що позитивними тенденціями сексуальної революції є: прорив інформаційної блокади; збільшення наукових досліджень у питаннях статі та сексуальності; популяризація статевої освіти.

Досліджено, що сексуально обізнана людина на думку респондентів юнацького та зрілого віку – це особа, яка компетентна щодо безпеки і наслідків сексуальних стосунків, шляхів отримання власного задоволення від сексу і шляхів задоволення партнера.

Виявлено, що жінки негативно ставлять і не готові до стосунків із партнером без сексуального досвіду. На відміну від жінок, чоловіки у переважній більшості 87% готові підтримати і навчити партнера у якого ще не було сексуального досвіду, ставляться до цього позитивно.

Досліджено, що жінки юнацького та зрілого віку, в цілому позитивно ставляться до свого першого сексуального досвіду, описуючи його як досвід про який вони не шкодують і нічого б не змінювали. На відміну від жінок, чоловіки, у своїй більшості, бажали б забути і не згадувати перший сексуальний досвід.

Виявлено, що респонденти, які вступали у сексуальні стосунки у віці з 19 до 21 року ставляться них позитивно, на відміну від тих хто

отримали цей досвід у підлітковому віці і описують його як негативний та такий, про який би хотілося б не згадувати через необізнаність, невміння контролювати власні фізіологічні процеси, зокрема, передчасне сім'явиверження.

Досліджено, що ставлення до сексуальних стосунків при мотивації власного бажання обумовленого почуттям кохання – позитивне. На відміну від ситуації коли мотивом вступу була цікавість.

Встановлено, що на тепер для дівчат юнацького віку мотивами вступу є: довірливі взаємовідносини із партнером, бажання досягти відчуття єднання з партнером, фізичне задоволення від сексу із партнером за умовою емоційного зв'язку. При цьому у чоловіків юнацького віку та усієї вибіркової сукупності осіб зрілого віку мотиви вступу у сексуальні стосунки на тепер, ідентичні – це отримання сексуальної розрядки та зменшення психологічного навантаження, зближення з партнером, прояв кохання, «для здоров'я», для отримання особистого задоволення і позитивних емоцій.

Встановлено, що молоде і старше покоління отримували інформацію щодо сексуальних стосунків з фільмів та від друзів. У значущо меншому ступені були відзначені батьки, як джерела інформування.

З'ясовано, що чинниками початку раннього сексуального життя група юнацького та зрілого віку виокремлюють: цікавість, відсутність сексуальної освіти, проблеми у сім'ї та вихованні.

Досліджено, що характерними фантазіями для усієї вибіркової сукупності осіб юнацького віку є: секс в екстремальних місцях, секс на пляжі, грубий секс та БДСМ. Представники старшого покоління значущо менше надавали відповіді на це запитання, що обумовлено стереотипами табування щодо цієї теми. Типовою сексуальною

фантазією, яка характерна для обох поколінь та обох статей є фантазія щодо сексу утрюх.

Встановлено, що як молоде покоління так і старше покоління заставши свого партнера за переглядом порнофільму приєднуються до партнера, адже це викличе цікавість разом із збудженням, яке можна перенести у сексуальні відносини. Особливостями відповідей жінок обох вікових груп на це питання є те, що у такій ситуації вони запропонують не дивитися порнофільм а зайнятися сексом у реальності «тут і зараз». При цьому 40% цих жінок ставляться негативно до ситуації перегляду порнофільму їх партнером. Серед них 30% вважають це проблемою, яка потребує свого розв'язання тому що на їх думку – це свідчить про те, що вони не задовольняють свого партнера. 10% відмічають, що відчують себе у цій ситуації ображеною, покинутою, розчарованою, при цьому уникають говорити про це зі своїм партнером і контактувати із ним. 10% ставляться нейтрально до подібної ситуації, відреагують залишивши партнера самого і займуться своїми справами. Чоловіки на відміну від жінок ставляться позитивно їм цікаво дізнатися що збуджує партнерку і бажають повторити те, що було у відеопродукції.

Встановлено, що ставлення щодо сексуальних стосунків до шлюбу є позитивним. На думку респондентів він є невід'ємною частиною стосунків, відіграє одну із ключових ролей у створенні відносин у парі.

Досліджено, що 100% респондентів молодого покоління відмічали своє ставлення першого сексуального досвіду (позитивне чи негативне). На відміну від юнацького віку, старше покоління у 70% відповідей не надали емоційної оцінки взагалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кашпур Ю.М. Консультативна допомога особистості з питань сексуального характеру. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. Вип. 5. 2011. С. 90-98.
2. Каган В.Е. Стереотипы мужественности, женственности и образ Я у добротков. Вопросы психологии. №3. 1989. С. 53-62.
3. Чернописка О.П. Психологічні аспекти дошлюбних сексуальних стосунків студентської молоді. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки. Вип. 41. 2013. С. 208-215.
4. Сексология: энциклопедический справочник по сексологии и смежным областям: беларус. Энциклопедия. Минск:Бел Эн им. Петруся Бровки. 1993. 351 с.
5. Лев-Старович Сб. Партнерский секс. М.:СП «Интербук», 1990. 287 с.
6. Келли Г. Основы современной сексологии. СПб:Питер. 2000. 896 с.
7. Кришталь В.В. Сексология. Клиническая сексология. Харьков: Акад. сексом. Исслед. 1997. 272 с.
8. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности. Минск:БелСЭ, 1990. 166 с.
9. Мастерс У. Основы сексологии. М.:Прогресс, 1998. 366 с.
10. Либих С.С. Руководство по сексологии. СПб: Питер. 2001. 480 с.
11. Васильченко Г.В. Сексопатология: справочник. М.:Медицина, 1990. 576 с.
12. Говорун Т.В. Соціалізація статі та сексуальності. Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. К. 2002. 409.
13. Кон И.С. Подростковая сексуальность на пороге XXI. 2001. 208 с.
14. Гидденс Э. Трансформация интимности. СПб: Питер. 2004. 208 с.

15. Кришталь В.В Сексологія. Учебное пособие. М.:ПЕР СЭ. 2002. 879с.
16. Оржеховська В.М. Формування сексуальної культури молоді: навч. посіб. К.:Видавничо-поліграфічний центр «Експрес». 2005. 132 с
17. Вестхаймер Рут. К. Энциклопедия сексуальности. Москва:Конт-Пресс. 1995. 384 с.
18. Від знайомства до сексу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://led-style.com.ua/?p=8052>
19. Цихоня В.С Уявлення про сексуальні стосунки як чинник сексуального здоров'я людини. 2013.С 839-848.
20. Зинченко В.П. Психологические основы педагогики: психолого-педагогические основы построения системы развивающего обучения. М.: Гардарики, 2002. 431 с.
21. Сексуальне виховання учнівської молоді [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-1A8ED34534F54/listA863690726>.
22. Кашпур Ю. М. Проблема психосексуального розвитку особистості під час її входження до соціального простору. Психологічні перспективи. Випуск 19. 2012. С.120-131.
23. Кон И.С. Введение в сексологию. М.:Медицина,1988. 320 с.
24. Говорун Т.В. Стать та сексуальність: психологічний ракурс : навч. посіб. Тернопіль : Навч. кн. Богдан, 1999. 384 с.
25. Корнилова Т.В. Психология риска и принятия решений: учебное пособие для вузов. М.: Аспект Пресс, 2003. 286 с
26. Дідковська Л.І. Психологічні особливості ставлення до сексу осіб віку ранньої дорослості. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені ВО Сухомлинського. Серія: Психологічні науки. Вип. 2.12. 2014. С. 72-79.

27. Вовканич М.Д. проблеми розвитку сексуальної самосвідомості підлітків у сучасному суспільстві. Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Вип. 27. Ужгород: Говерла. 2013. С. 25–27

28. Говорун Т.В. Стать та сексуальність: психологічний ракурс: Навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга Богдан. 1999. 384 с.

29. Каденко О.А. Супружеская дезадаптация и внебрачные сексуальные связи. Хмельницкий: ХНУ. 2006. 239 с.

30. Васильченко Г.С. Сексопатология: справочник. М.: Медицина. 1990. 576 с.

31. Чернышкова Е.В. Сексуальная активность в позднем возрасте. Саратовский научно-медицинский журнал. Т. 7, № 3. 2011. С. 693–694.

32. Кравець В. Трансформація сексуальних цінностей на сучасному етапі розвитку України. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. Вип. 20. 2017 С. 305–313.

33. Кляйн М. Сексуальный интеллект. Москва: Эксмо, 2020. 272 с.

34. Оленчук М. Психологічні умови формування гармонійних інтимних стосунків у зрілому юнацькому віці. Студентський науковий вісник. № 40. 2016. С. 90-92.

35. Сечейко О.В. Статеве виховання підлітків у сучасних умовах. Педагогіка і психологія. № 4. 2000. С. 93–98.

36. Кашпур Ю. Психологічна діагностика розвитку системи сексуальних уявлень про себе в підлітків та юнаків. Гуманітарний вісник. №25. 2008. С. 332 – 336.

37. Штарке К. Любовь и сексуальность до 30 лет. М.: Высш. шк. 1991. 383с.

38. Brecher E.M. Love, Sex and Aging. New York: Consumers Union, 1984. P. 40–52.

39. Stimson A., Wase J.F., Stimson J. Sexuality and Self Esteem Among the Aged. *Research on Aging*. 1981. № 3. P. 228–239.

40. Halpern C.T. Adolescent predictors of emerging adult sexual patterns. *Adolesc Health*. 2006. №39. P. 1–10.

41. Іванова В.Д. Психосексуальні зміни у підлітковому віці. Соціально-психологічні технології розвитку особистості: Зб. наук.праць за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів (м.Херсон, 22 квітня, 2021 р.) / ред..колегія С.І.Бабатіна, В.В.Мойсеєнко, І.І.Чиньона та ін. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2021. С.153-157.

42. Іванова В.Д. Психологічні особливості сексуальних установок. Молодь у психології: етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія : збірник наукових праць / за ред.. Кузікової С.Б. та ін. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. С. 91-94.

43. Шебанова В. І., Іванова В.Д. Авторське свідоцтво Комплекс методик «Авторський психодіагностичний комплекс методик дослідження ставлення до сексу та сексуальності». № 106348 від 16.07.2021 К. : Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності».

44. Іванова В.Д. Психологічні детермінанти сексуальної поведінки осіб підліткового віку «Магістерські студії» Херсонського державного університету: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kspu.edu/Default.aspx>.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Іванова Вікторія Дмитрівна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

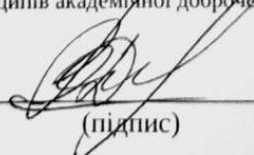
ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
  - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
  - принципів та правил академічної доброчесності;
  - нульової толерантності до академічного плагіату;
  - моральних норм та правил етичної поведінки;
  - толерантного ставлення до інших;
  - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
  - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
  - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
  - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
    - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
    - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
    - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
    - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
      - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
      - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
      - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
      - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
      - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
      - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
      - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
      - не підроблювати документи;
      - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
        - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
        - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
        - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
        - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
        - не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
        - не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

21.09.2021

(дата)

_____
(підпис)

Вікторія Іванова

(ім'я, прізвище)

Додаток Б

Авторський психодіагностичний комплекс методик дослідження ставлення до сексу та сексуальності

Шановний учасник! Вам пропонуються методики з метою дослідження Вашого ставлення до такої теми, як секс та сексуальність. Ці методики проходять процедуру апробації та стандартизації. Всім їм передують спеціальні інструкції. Будь ласка, уважно прочитайте їх, перш ніж відповідати на питання.

Дослідження проводиться анонімно, результати, будуть узагальнені і використовуватимуться з науковою метою.

Пам'ятайте, що тут НЕМАЄ і не може бути правильних і неправильних відповідей.

Для нас важливо дізнатися про Ваш досвід та міркування.

*Відповіді можна надавати як РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ так і УКРАЇНСЬКОЮ - для Вашого комфорту!

*Якщо у вас ще не було сексуального досвіду - можете це писати у відповідях (оскільки жодну відповідь не можна буде пропустити)

Анкета

Вам необхідно буде чесно та розгорнуто дати відповіді на твердження що стосуються Вашого інтимного життя. Можливо, деякі запитання здадуться Вам повторюваними, дивними або трохи неприємними, спробуйте, дати відповідь на всі, не пропускаючи жодного оскільки це дуже важливо для обробки результатів.

Якщо у Вас будуть виникати сумніви - дайте першу відповідь, що спала вам на думку.

1. Продовжіть речення. На Вашу думку, сексуально обізнана людина це...
2. Якщо пригадати Ваш перший досвід сексуальних відносин, який на Вашу думку у Вас був мотив? Якщо можливо, вкажіть скільки Вам було років і які Ваші важення про Ваш перший сексуальний контакт? Якщо б була можливість, чи змінили б Ви щось у першому сексуальному контакті, що саме?
3. Які мотиви щодо вступу у сексуальні стосунки у Вас зараз? Як Ви вважаєте що на це мало вплив?
4. Коли та за яких обставин Ви вперше дізналися про секс?
5. Чи прийнятний для Вас варіант заняттям сексу до шлюбу? Яке Ваше ставлення до цього?
6. На Вашу думку які можуть бути причини початку раннього статевого життя?
7. Ви дізнались, що Ваш партнер ще не мав досвіду у сексуальних відносинах. Ваші думки або дії?
8. Чи знаєте Ви, що збуджує вашого партнера? Звідки Ви знаєте?
9. Яким чином Ви могли б або збираєтесь урізноманітнювати Ваше інтимне життя із партнером? На яких можливих етапах Ви вважаєте це варто запроваджувати?
10. Як Ви уявляєте Ваш ідеальний сексуальний сценарій? Те що можливо хотілось спробувати із партнером.
11. Уявіть собі, що Ви застали свого партнера за переглядом порнофільму, які у Вас виникають почуття? Що хочеться зробити?
12. Уявіть що Ваш партнер, через протипоказання лікаря не може займатися сексом приблизно 1 рік. Як би Ви на це відреагували? І щоб запропонували партнеру?

13. Уявіть собі ситуацію: Ви дуже втомились і в результаті цього у Вас відсутнє бажання займатися сексом. Коли Ваш партнер виразив бажання зайнятися сексом. Ваші дії?

14. Що на Вашу думку може викликати сексуальний потяг у чоловіка?

15. Що на Вашу думку може викликати сексуальний потяг у жінки?

16. У Вашому розумінні, секс без зобов'язань - це... Чи погодитесь Ви вступити в подібні відносини?

17. Коли я займаюсь сексом, частіше я спрямована(ий) на те щоб задовольнити партнера, чи отримати власне власне задоволення?

18. Чи готові Ви практикувати свінгверство? Якщо так, то чому? Якщо ні, також дайте зворотній зв'язок.

Асоціативний метод

Це схоже на гру зі словами. Вам пропонується стимульний ряд слів, де Ви маєте записати поруч із кожним словом-стимулом свої АСОЦІАЦІЇ (тобто перше, що спаде Вам на думку). НЕ МЕНШЕ 3-х.

Тут НЕМАЄ і не може бути правильних і неправильних відповідей.

1. Секс
2. Сексуальність
3. Пристрасть
4. Оргазм
5. Кохання
6. Збудження
7. Лібідо
8. Анальний секс
9. Мінет